

ZVONA

MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

**BROJ
1/578**

SIJEČANJ / VELJAČA 2025.
RIJEKA
GODINA IZLAŽENJA LXIII.
CIJENA 1€

*Razgovor:
Loredana Fabijanić,
sociologinja,
djelatnica
organizacije Caritas
Internationalis*

**U
prihvaćanju
drugih i
drugačijih
ne može
se izgubiti
svoje**

Sveta godina
**Kako dobiti
potpuni
oprost
u svetoj
jubilejskoj
godini**

Jubilej 2025. godine

***Od Marije k Isusu
na početku Svete godine***

SADRŽAJ:

Zvona zvone

Niže cijene ili manje kupnje? 2

Događanja: Dan života

**Služenjem u ljubavi
biti svjetlost svijetu** 3

Događanja: Otvaranje Jubileja

**Od Marije k Isusu
na početku Svete godine** 4-5**Jubilejski oprost****kao znak nade** 6

Dopisništvo Vatikan

Kako komunicirati nadu? 7Razmišljanje uz otvaranje jubilejske
godine u Riječkoj nadbiskupiji**Jubilej za pokajanje
i pravednije društvo** 8-9Razgovor: Loredana Fabijanić,
sociologinja, djelatnica organizacije
Caritas Internationalis**U prihvaćanju drugih i
drugачijih ne može****se izgubiti svoje** 10-11

Sakramenti

**Sakramenti i (ne)dostojni
primatelji (II. dio)** 12

Caritas

Broj korisnika u porastu 13

Jubilejska godina

**Potpuni oprost u svetoj
jubilejskoj godini** 14-15

Medicinski kutak

Kronični umor 16

Crtice iz Gorskog kotara

Što je japlenca? 17

Biblija

Krist pomiritelj 18

Crkvena glazba

**Glazbene uloge u
liturgijskom slavlju** 19

Iz povijesne riznice

**Franjevci kao
istaknuti biskupi** 20-21

Gospičko-senjska biskupija 22-23

Riječka nadbiskupija 24-25

Duhovni kolaž 26

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana

Vjeruješ li ovo? 27**Papa otvorio Sveta vrata i****započeo Jubilarnu godinu** 28**Zvona zvone****Niže cijene ili manje kupnje?**

Nakon mlaka početka kalendarske godine, druga polovica siječnja u Hrvatskoj je donijela gotovo pa malu revoluciju. Prosvjed građana protiv rasta cijena proizvoda u trgovinama pokrenuo je lavinu pitanja i reakcija. Prosvjed je zapravo vrlo jednostavan i nenametljiv. Platforma za zaštitu potrošača *Halo, inspektore* pozvala je građane da jednostavno ne čine ništa. Da ne idu u kupovinu. Većina se građana odazvala bojkotu, stoga je poslana jasna poruka trgovcima i Vladi da rast cijena treba zaustaviti.

Nezadovoljstvo građana temelji se na nekim objektivnim podacima, ali i na subjektivnim viđenjima. Objektivno, cijene proizvoda u trgovinama koje svakodnevno kupujemo poskupljuju i znatno više od inflacije koja se statistički prikazuje. Činjenica je i da su neki proizvodi na našim policama skuplji nego u drugim zemljama EU. To su svakako objektivni razlozi za nezadovoljstvo.

No moramo priznati, za visoke cijene dijelom smo i sami krivi. Prema načelu velike potražnje rastu i cijene. Jedan je od razloga rasta cijena, dakle, konzumerizam. Ekonomisti u Hrvatskoj upozoravaju da je naš ekonomski rast temeljen baš na velikoj potrošnji. Za smanjivanje inflacije potrebno je manje kupovati, a to ne želimo jer nam je važan rast BDP-a. Ako zaustavimo potrošnju, smanjit će nam se i stope gospodarskog rasta.

Rješenje „začaranog kruga“ mogao bi biti kompromis idalje temeljen na konzumerizmu. U konačnici građani traže pad cijena, a ne pad potrošnje. Što znači da su vjerojatno spremni jednako trošiti, ali bi htjeli za taj novac dobiti nešto više.

Potrošnja je znak blagostanja, znači blago nama, ali prevelika potrošnja vodi u konzumerizam, a to je slabost koju bi Kristovi sljedbenici trebali izbjegavati. „Ona žudnja da imamo, da imamo sve više, ona žudnja za rasipanjem novcem. Konzumerizam je pošast, to je rak: od njega ti se razboli srce, čini te sebičnim, tjera te da gledaš samo sebe. Braćo i sestre, trebamo, nadasve, vjeru koja odbacuje kalkulacije ljudskog egoizma, koja prokazuje zlo, koja upire prstom u nepravde, koja remeti spletke onih koji, u sjeni vlasti, iskorištavaju slabije za svoje ciljeve. A koliki samo – znamo to – koriste vjeru za izrabljivanje ljudi. To nije

vjera“, rekao je papa Franjo u homiliji na misi zaključenja 50. Katoličkog socijalnog tjedna u Trstu, 7. srpnja prošle godine. Ta se tema zapravo provlači kroz cijeli njegov pontifikat

Konzumerizam i pravednije društvo Papa je spomenuo i u buli proglašenja Redovnog jubileja godine 2025. *Spes non confundit (Nada ne razočarava)*. Želja za pravednijim, solidarnijim, socijalno osjetljivijim društvom jedna je od važnih poruka 2025. jubileja Kristova rođenja.

S Jubilejom i porukom nade započela je crkvena godina. Svečano i meditativno bilo je 24. prosinca u Rimu, a jednako tako i 28. prosinca u Rijeci te dan kasnije u svim drugim biskupijama svijeta. „Jubilej je prilika za razmišljanje i sabranost“, rekao

Želja za pravednijim, solidarnijim, socijalno osjetljivijim društvom jedna je od važnih poruka 2025. jubileja Kristova rođenja. Njime je, s porukom nade, započela crkvena godina. Svečano i meditativno bilo je 24. prosinca u Rimu, a jednako tako i 28. prosinca u Rijeci te dan kasnije u svim drugim biskupijama svijeta.

je Papa uoči početka, ponovno izražavajući želju da Jubilej prije svega bude vrijeme duhovnosti, ponovna rođenja, oprosta i društvenog oslobođenja.

U taj kontekst možemo smjestiti i ovaj nenametljiv, ali snažan građanski prosvjed koji je svakako dobrodošao i važan element demokratskog društva. Mogao bi postati motivator podizanja socijalne svijesti trgovaca, da se cijenama približe kupovnoj moći onih s manjim primanjima. Mogao bi i više od toga, mogao bi utjecati na promjenu svijesti kupaca, građana, da pametnije troše novce, vježbaju skromnost i odricanje kako bi u konačnici imali više. Maškarani bali još traju, ali uskoro će korizma koja možda postane dodatni poticaj na odricanje pa i na taj način uspori rast cijena.

O svemu tome, i još mnogo toga, može te pročitati u ovome broju *Zvona*.

Danijel Delonga
urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA I GOSPIČKO SENJSKA BISKUPIJA; Urednik: Danijel Delonga;
Pomoćnici urednika: Bruna Velčić, Marko Medved; Uprava: Ul. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka; tel: 385 51 581 200;
e-adresa: zvona@ri-nadbiskupija.hr; Uredništvo: urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr
Žiroračun: Nadbiskupija riječka mjesečnik Zvona, ERSTE BANKA, HR2424020061500117497;
Račun za uplate iz inozemstva: ERSTE & STEIERMAERKISCHE BANK, IBAN: HR2424020061500117497;
Godišnja pretplata: 13,27 €; Priprema i tisak: TISKARA ŠULJIC, Viškovo;
Naslovnica: Trsat: Otvaranje Svete godine

Dan života

Završavajući propovijed nadbiskup Uzinić je kao primjer roditeljma istaknuo siromaštvo Svete obitelji.

„Isus je postao jedan od nas ne u obitelji bogatih i slavni, moćnih, već siromašnih. To ne znači ne imati ništa, već ne biti navezan na imati, nego moći biti. Posebno je ta poruka važna danas kada je materijalno važnije od svega. Navikli smo imati više kuća, automobila, novu tehniku, a izgubili smo vrijeme za sebe i jedni za druge. Trudimo se osigurati svojoj djeci da imaju što više. Ovih dana imamo protest protiv porasta cijena, no više bismo naučili kada bismo bili skromni i kupovali ono što nam treba, da ne moramo imati markiranu odjeću i imati više od drugih, nego davati više od drugih. Važno je naučiti od Svete obitelji da možemo imati još jedno dijete jer ga je Bog pozvao u život. Često želimo djetetu dati sve, bez pripreme za život, čineći ga u životnom smislu nekim tko nije sposoban za život. Djeca tako postaju promatrači života preko monitora, umjesto da ih osposobimo za stvarni život koji ima svoje poteškoće i probleme.“

Propovijed je završio istaknuvši da je Župa sv. Mateja, sa svojim dječjim zborom i ministrantima, znak da se može ići u drugom smjeru.

Služenjem u ljubavi biti otvoreni Bogu

U prepunoj crkvi svetog Mateja na Viškovu vjernici su proslavili blagdan Prikazanja Gospodnjega (Svijećnice) liturgijskim slavljem koje je u nedjelju 2. veljače predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić zajedno sa župnikom Tadijom Tomkićem, kapelanom Josipom Pendeom i Ivanom Nikolićem, prethodnim župnikom spomenute župe. Ovim liturgijskim slavljem ujedno je započeo Tjedan za obitelj koji organizira nadbiskupijski Ured za obitelj i započinje Danom života (2. veljače), a završava Danom braka (9. veljače). Misno slavlje glazbeno je animirao dječji župni zbor „Nebeske iskrice“ koji je tom prigodom proslavio deset godina djelovanja uz čestitke nadbiskupa.

U propovijedi je nadbiskup objasnio da su poslušnost, čistoća i siromaštvo tri zavjeta koje daju osobe posvećenoga života. „U našem vremenu proživljavamo demografsku ‘zimu’, krizu, iako se to ne bi reklo u vašoj župi gdje ima puno djece. No na nacionalnoj razini to je sve veći problem i pitanje je postoji li izlaz iz te situacije. Kako bi se to promijenilo, moramo se obratiti, promijeniti svoj život i životne izbore gledati drugačije“, rekao je i nastavio: „Čemu nas Isusovi roditelji mogu naučiti? Izdvojio bih tri važne poruke. Prva je da oni time što poštuju Božji zakon pokazuju da ih u životnim izborima usmjerava Božja riječ.“

Kao drugo oni pokazuju svijest da dijete nije njihovo, nego Božje. „To treba biti osjećaj svih roditelja: djeca su nam povjerena da se za njih brinemo i uputimo ih u život. Ona će nam u nekom trenutku to trebati uzvratiti, ali

nemamo djecu zbog toga. Ona su nam darovana. Krštenjem svoje djece kršćanski roditelji priznaju da njihovo dijete nije samo njihovo već dijete Božje. Djeca su vam povjerena da ih ljubite, da za njih brinete i osposobite ih za onaj plan koji Bog ima s njima u svijetu. Koji to plan Bog ima s vašom djecom? To je plan svijeta nas, plan ljubavi koja služi, koja se daruje. Djeca su dar koji treba biti darovan Bogu i društvu. Svi smo mi Božja djeca koja u ljubavi i služenju trebaju biti darovana.

Varamo se ako mislimo da je Isusovim roditeljima to bilo lako. Na puno mjesta u evanđeljima vidimo da su imali problem s prihvaćanjem plana koji je Bog imao s njima. Na jednom mjestu vidimo da su ga pokušali obuzdati jer se govorilo da je izvan sebe. Oni ne žele da on završi na križu. Ali ako vjerujemo u Božji plan s našom djecom, ništa nam ne može i ne smije biti teško. Imate li vi, dragi roditelji, to povjerenje? To nije plan ispuniti vaše snove i očekivanja. To je plan u ljubavi služiti, biti ono što ste vi, očevi i majke, muževi i žene, ali otvoreni Bogu i njegovim nadahnućima.“ Kao treću poruku Isusovih roditelja, nadbiskup je istaknuo siromaštvo, skromnost.

Na kraju misnog slavlja zajednici se obratio župnik Tadija Tomkić, koji je zahvalio „Nebeskim iskricama“, nadbiskupu Uziniću, prisutnim svećenicima i roditeljima te voditeljici zbora Karli Mišković. Svoje pozdrave i zahvale zajednici, posebno „Nebeskim iskricama“, uputio je i predstojnik Ureda za obitelj Ivan Nikolić, podsjetivši kako se Tjedan za obitelj u Riječkoj nadbiskupiji slavi od 2015. godine.
Eva Marković

Od Marije k Isusu na početku Svete godine

„Ovdje smo ne da bismo započeli nego zapravo nastavili naš zajednički hod“, rekao je nadbiskup Uzinić u trsatskom svetištu na početku hodočašća koje je povezalo dva najvažnija simbola vjere u Rijeci, Gospu Trsatsku i Čudotvorno raspelo u katedrali.

Hodočašćem od trsatskog svetišta do katedrale sv. Vida Riječka nadbiskupija 28. prosinca svečano je zakoračila u Svetu godinu, u zajedništvu s cijelom Katoličkom Crkvom, nakon što je papa Franjo na Badnjak Jubilej otvorio u Rimu. Vjernici, redovnice, redovnici i svećenici, predvođeni riječkim nadbiskupom Matom Uzinićem, okupili su se u krilu Gospe Trsatske te zajedno s njom, nakon uvodne molitve i čitanja Papine Bule proglašenja Redovnog jubileja godine 2025., hodočastili do katedrale. Ministranti sa svijećama, križ, vjernici sa zastavama župa i udruga, evanđelistar, svećenici, nadbiskup, ikona Gospe Trsatske i vjernici tim su redosljedom formirali svečanu procesiju te se s pjesmom i molitvom na usnama uputili zavjetnim Trsatskim stubama u središte grada podno Trsata.

„Ovdje smo ne da bismo započeli nego zapravo nastavili naš zajednički hod“, rekao je nadbiskup Uzinić u trsatskom svetištu na početku hodočašća koje je povezalo dva najvažnija simbola vjere u Rijeci, Gospu Trsatsku i Čudotvorno raspelo u katedrali. „Uputit ćemo se od Marije k Isusu, u zajedništvu s cijelom Katoličkom Crkvom, kako bismo nakon ovog hodočašća mogli na nov način biti uključeni u poslanje naše Crkve.“ Nadbiskup je podsjetio

da u godini svjetskog Jubileja, 2025. godine od rođenja Krista, grad Rijeka slavi i svoj jubilej, 100 godina otkako je postala sjedište biskupije.

Nakon polusatnog hoda Trsatskim stubama i ulicama u središtu Rijeke i Staroga grada stigli su u katedralu, gdje je započelo svečano euharistijsko slavlje otvorenja Svete godine. U ovoj su godini katedrala te Gospina svetišta na Trsatu i Svetoj Gori – Gerovo za Riječku nadbiskupiju proglašena mjestima jubilejskog oprost pa su vjernici već nakon ovog hodočašća i mise mogli, ukoliko su ispunili uobičajene uvjete: ispovijed, pričest, ophod oko oltara, molitva na nakanu Pape, dobiti potpuni oprost grijeha.

Upropovijedi nadbiskup je rekao kako su vjernici ovim hodočašćem od Marijina svetišta do Čudotvornog križa saželi cijelu povijest spasenja, od utjelovljenja preko Isusova života, muke i smrti do uskrsnuća. Bio je to i sažetak povijesti Rijeke, od one ranije oko Svetišta Gospe Trsatske preko znamenitih Trsatskih stuba do trgova i ulica u središtu grada, koje nose imena važnih osoba u njegovoj povijesti. Hodočastilo se preko mosta koji je razdvajao i spajao Rijeku u različitim povijesnim okolnostima, ali i mosta – spomena na branitelje i Domovinski rat. Prošli su i pored

„Svjesni smo, kao što je Isus bio svjestan u trenutku kad nije krenuo za svojim ocem i svojom majkom, zemaljskim roditeljima, nego je ostao u Očevu domu, da su promjene potrebne, da ne može sve biti onako kako je bilo, da moramo pronaći put kako na nov način u ovom vremenu biti živa Crkva, biti Kristova Crkva, biti u zajedništvu braće i sestara, za braću i sestre s kojima živimo biti kao Isus i njegova živa prisutnost.“

mjesta na kojem je misu na Duhove predvodio sveti Ivan Pavao II.

„Sve što smo prošli u ovih sto godina, ali i u ovih 2025 godina, u nama potiče zahvalnost“, rekao je nadbiskup povezujući povijesno sjećanje s pročitanim evanđeljem u kojem Isus s roditeljima posjećuje Hram u Jeruzalemu da bi se ispoštovala tradicija vjere i zahvalilo za prošlost. „U evanđeoskom ulomku, međutim, u tom se trenutku događa raskorak. Isus je došao s roditeljima do Jeruzalema, slijedio je njihove tragove, ali onda nije nastavio tim putem, nego je tražio svoj put, Očev put. ‘Zar vam nije bilo jasno da mi je biti u kući Oca mojega?’“ Nadbiskup je stoga pozvao na promjene i poručio vjernicima da riječka Crkva također mora pronaći svoj put, svoj odgovor za izazov vjere u ovom konkretnom trenutku povijesti. To treba biti Očev put, Isusov put. „Svjesni smo, kao što je Isus bio svjestan u trenutku kad nije krenuo za svojim ocem i svojom majkom, zemaljskim roditeljima, nego je ostao u Očevu domu, da su promjene potrebne, da ne može sve biti onako kako je bilo, da moramo pronaći put kako na nov način u ovom vremenu biti živa Crkva, biti Kristova Crkva, biti u zajedništvu braće i sestara, za braću i sestre s kojima živimo biti kao Isus i njegova živa prisutnost.“

Izrazio je želju da se hodočasnički hod riječke Crkve ne zaustavi na sjećanju na prošlost nego postane hod naprijed. To će biti bude li rasla u ljudskosti i postala obitelj obitelji, objasnio je nadbiskup, temeljeći svoje poruke na pročitanoj evanđelju.

„Kao Crkva trebamo biti obitelj obitelji, unutar svoje crkvene zajednice izgrađivati obiteljske odnose braće i sestara. Trebamo biti jedni drugima, i svima, braća i sestre. I drugo, Isus je u svojoj obitelji otkrivao ljudskost, rastao u ljudskosti, kako bi mogao kao čovjek ostvariti svoje poslanje koje kao Bog ima među nama. Želim da i mi, kao Isus, u zajedništvu s Isusom, u uključenosti u njegovu obitelj, koja je danas Crkva, možemo rasti u ljudskosti, da možemo biti bolji ljudi. To je temelj na kojemu je moguće sve graditi. Isus, koji je postao pravi čovjek, nama je put i model.“

Na kraju propovijedi nadbiskup se vratio Mariji i zazvao njezin zagovor. „Pokušajmo postati bolji ljudi i biti ljudi za ljude. Neka nas u tom prati nebeski zagovor Blažene Djevice Marije, koja nije uvijek razumjela, ali ono što nije razumjela, uvijek je u molitvi pretresala u svome srcu i postala nam uzor ne samo kako biti majka, nego i kako biti učenica“, zaključio je nadbiskup Uzinić.

Danijel Delonga

MJESTA JUBILEJSKOG OPROSTA U RIJEČKOJ NADBISKUPIJI

Iz „Napomena uz Jubilaranu godinu i odredbe o oprostima u Riječkoj nadbiskupiji“, objavljene 20. prosinca, uoči otvorenja Svete godine.

Poseban i prepoznatljiv znak Jubilarne godine jest zadobivanje potpuna oprosta za sebe ili svoje pokojne, kojim se želi izraziti puninu Božjeg oprosta, koji ne poznaje granice (usp. Snc 23), sakramentom pokore i znakovima ljubavi i nade (usp. Snc 7-15), koji treba doći do svih vjernika. Ovaj jubilejski oprost, uz uobičajene uvjete (sakrament pomirenja, slavlje sv. mise i pričest te ispovijest vjere i molitva za papu Franju i po nakanama koje on nosi u srcu za dobro Crkve i čitavoga svijeta), u našoj nadbiskupiji moguće je dobiti prilikom hodočašća u katedralu sv. Vida kao i u svetištima Majke Božje na Trsatu i na Svetoj Gori, osobito na marijanske svetkovine i blagdane, a za one koji ne mogu posjetiti ova jubilejska mjesta, i u svim župnim crkvama, i to isključivo na slavlja svetkovina župnih zaštitnika.

Stoga u skladu s odredbama Dekreta Apostolske pokorničarne, od 13. svibnja 2024., o podjeli oprosta u godini Jubileja, ovim određujem da su za cijelo vrijeme trajanja Svete godine, počevši od 28. prosinca 2024. do 28. prosinca 2025., u našoj nadbiskupiji jubilarna mjesta ove crkve:

- katedrala sv. Vida u Rijeci
- svetište Blažene Djevice Marije – Majke Milosti na Trsatu
- svetište Majke Božje Karmelske na Svetoj Gori – Gerovo

Jubilejski oprost može se zadobiti i na ostale načine predviđene Dekretom, tj. djelima milosrđa i pokore, sudjelovanjem u pučkim misijama – koje za Svetu godinu srdačno preporučujem svim našim župnim zajednicama, duhovnim uježbama ili na susretima formacije o tekstovima Drugog vatikanskog koncila i Katekizma Katoličke Crkve, tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa, pohodi-ma u primjereno vrijeme braći u potrebi ili u teškoćama (bolesnicima, zatvorenicima, usamljenim starijim osobama, invalidima...), pokorničkim djelima (osobito petkom) te dobrotvornim djelima (usp. Dekret o podjeli oprosta, III).

Okrugnicu o Jubilarnoj godini i odredbe o oprostima u Riječkoj nadbiskupiji potpisali su riječki nadbiskup i metropolit Mate Uzinić i kancelar Goran Žan Lebović Casalonga.

SVETA VRATA OTVORENA NA SVETOJ GORI

Na blagdan Svete obitelji, 29. prosinca, u Svetištu Majke Božje Karmelske pored Gerova simboličnim paljenjem jubilarne svijeće i otvaranjem Svetih vrata otvorena je Sveta godina. Svečano misno slavlje predvodio je čuvar svetišta Ivan Marković, a animirao udruženi zbor župe Gerovo i Prezid.

Marković je u propovijedi potaknuo okupljene vjernike da u ovoj milosnoj godini obitelji budu ljepše, a bit će ako svaki član krene od sebe i otvori se za djelovanje milosti po uzoru na Svetu obitelj. „Marija i Josip nisu sve odmah razumjeli. Ni mi uvijek nećemo sve odmah razumjeti, ali trebamo u nadi biti otvoreni za Božje djelovanje u našim životima.“ U nastavku je pročitao nekoliko misli iz bule pape Franje o Jubilarnoj godini i ohrabrio sve okupljene vjernike, u duhu Papine poruke, da budemo podrška jedni drugima i pravi hodočasnici nade za one koji su nadu izgubili.

Na kraju zahvalio je Bogu, riječkom nadbiskupu Mati Uziniću i Riječkoj nadbiskupiji što je, uz katedralu svetog Vida u Rijeci i Svetište Majke Božje Trsatske, svetište BDM Karmelske na Svetoj Gori također nadbiskupijska crkva jubilarnog oprosta tijekom trajanja Svete godine. „Prođimo kroz Sveta vrata na Svetoj Gori i molimo da se u našim obiteljima po uzoru na Svetu obitelj rodi iznova nada“, zaključio je čuvar svetišta.

Jubilejski oprost kao znak nade

Na spomen jubilejskog potpunog oprosta pitamo se je li onda oprost koji na sakramentalni način primamo potpun ili ga je potrebno uvijek nadopunjavati u ovakvim prilikama.

Piše: Mario Gerić

Otvorajući Jubilaru 2025. godinu „Hodočasnici nade“ za Riječku nadbiskupiju nadbiskup Mate Uzinić uputio je i prigodni proglas otvorenja u kojemu se između ostalog navode i tzv. „jubilarna mjesta“, odnosno crkve i svetišta u kojima je tijekom ove svete godine moguće trajno primiti jubilarni, potpuni oprost koji se može namijeniti za sebe osobno, ali i za sve pokojne. U Riječkoj nadbiskupiji ta jubilarna mjesta, odnosno crkve jubilarnog oprosta jesu katedrala sv. Vida, Svetište Majke Božje Trsatske – Majke Milosti te Svetište Majke Božje Karmelske na Svetoj Gori u župi Gerovo – Gorski kotar.

Često nam i sam spomen jubilarnog, potpunog oprosta postavlja mnoga pitanja i stavlja nas u nedoumicu u svezi s razlikom između uobičajenog oprosta grijeha koji primamo u svakom slavlju sakramenta pomirenja i ovog „potpunog oprosta“ vezanog uz proslavu redovnih ili izvanrednih jubileja.

Pitamo se je li onda oprost koji na sakramentalni način primamo potpun ili ga je potrebno uvijek nadopunjavati u ovakvim prilikama.

U svojoj Buli proglašenja Jubileja „*Spes non confundit*“ (Nada ne razočarava) papa Franjo o jubilarnom oprost govori kao o posebnom Božjem daru koji nam daje na konkretan način iskusiti koliko je neizmjereno veliko njegovo milosrđe u odnosu na naš grijeh (usp. SNC 23). Papa ovdje osobito smjera na svojevrstu preobrazbu ovoga milosnog znaka oprosta, koji duboko

označava ovu Svetu godinu, u znak nade za naše vrijeme i opterećenog i beznadnog čovjeka današnjice, tj. da budu „simbol koji ih potiče da gledaju u budućnost s nadom i obnovljenim opredjeljenjem za život“ (usp. SNC 10).

Zbog toga, pored uobičajenih, nazovimo ih liturgijskim i molitvenim uvjetima predviđenim za postizanje jubilejskih oprosta, Crkva snažno potiče i uvjerava sve vjernike kako je moguće zadobiti i drugim djelima, osobito djelima dobročinstava i kršćanske ljubavi usmjerenih prema najpotrebitijima. Ta su djela ljubavi prema dugome zapravo spomenuti znak koji čovjeku današnjice može biti sjeme istinske nade.

Iako mnogim kršćanima današnjice ovaj govor i poticaj na življenje godine Jubileja putem oprosta možda može zvučati nepopularno ili čak retrogradno, ukoliko na ispravan način shvatimo što je sadržaj onoga na što nas Crkva oprostima poziva, onda možemo priznati kako oni uopće nisu neki zastarjeli mehanizam ili neosobni automatizam. Oprost nisu nešto zasebno u kršćanskom životu. Dapače, oni su sam kršćanski život ukoliko je on duboko označen trajnim pozivom na obraćenje kojemu su oprost zapravo izričaj i vrhunac jer nam govore i daju nam iskusiti da nas Gospodin na ovom putu obraćenja prati svojim neizmjernim milosrđem.

Posvećene osobe znak su Božjega kraljevstva

Sviječnica, blagdan prikazanja Gospodinova, okupio je u večernjim satima u subotu 1. veljače u riječkoj katedrali sv. Vida brojne redovnice, redovnike i osobe posvećenog života koji su se toga dana prisjetili svoje temeljne odluke, da život posvete Bogu. Na večernjoj i misi sudjelovali su i brojni svećenici, a predvoditelj je bio riječki nadbiskup Mate Uzinić.

Čestitajući osobama Bogu posvećenog života njihov dan, spomenuo je da je Isus taj koji nadahnjuje i koji je živio tri zavjeta koje redovnice i redovnici žive. „Osnivači redovničkih zajednica vidjeli su Krista ondje gdje ga drugi nisu vidjeli, među siromasima, u napuštenoj djeci o kojoj se nitko nije brinuo, djevojčicama koje su bile marginalizirane samo zbog spola i nisu se smjele školovati“, rekao je Uzinić. U kontekstu današnjeg trenutka spomenuo je da su i danas upravo posvećene osobe te koje zbog takvog pročišćenog pogleda vide ono što drugi nisu vidjeli, beskućnike i druge potrebite te istaknuo kako su posvećene osobe znak Božjega kraljevstva koje još nije, ali bi trebalo već biti jer Crkva se ne smije odreći svoje zadaće da barem u sjemenu bude Božje kraljevstvo.

Govoreći o preduvjetima za takav pročišćeni pogled, a po uzoru na Šimuna i Anu, kao prve je naveo pravednost i bogobojaznost. Kao drugu značajku koja se tiče svih posvećenih osoba, a povezuje nas i s jubilarnom godinom, Uzinić je naveo iščekivanje Izraelove utjehe. Na kraju, kao treće, istaknuo je prisutnost Duha Svetoga. „Djelovanje Duha Svetoga osobama posvećenoga života omogućuje da se ne okreću natrag žaleći za onim što je prošlo. On im omogućava da na pravi način vide ono što je sada, da znaju čitati znakove vremena. Redovničke zajednice nastale su upravo iz te sposobnosti – znati čitati znakove vremena. A potom – biti usmjereni prema budućnosti, vidjeti dalje od onog što je sada, vidjeti ono što dolazi nakon toga“, rekao je nadbiskup.

„Kada smo svjesni da smo samo sluge, kada ne mislimo da smo mi u centru, lako je umirati i umrijeti i nemamo nostalgiju za onim što je bilo, nego ovo sada možemo živjeti s radošću, bez obzira na to što stvari možda nisu onakvima kakvima smo mislili da će biti. No ako dopustimo Bogu, on će nas uvijek pozitivno iznenaditi.“

Zaključujući, spomenuo je poruku Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života i Hrvatske redovničke konferencije za Dan posvećenog života koja donosi promišljanje o jubilejskom oprost kao o povratku izvorima i u tome povlaštenu prigodu za milosni, pokajnički, praštajući, zahvalni pogled za prijedeni povijesni hod. Nakon završnog blagoslova vjernici su, predvođeni nadbiskupom Uzinićem, tradicionalno obišli oltar Čudotvornog raspela.

Oprost je sastavni dio kršćanskog života ukoliko je ovaj duboko označen trajnim pozivom na obraćenje.

Kako komunicirati nadu?

Prvi veliki jubilejski susret bio je posvećen novinarima. Od 24. do 26. siječnja u Rimu se okupilo oko 9000 novinara i djelatnika iz svijeta komunikacija iz više od stotinu zemalja svijeta. Zanimljiv program Jubileja komunikacija bio je zamišljen kao poticaj i obnova cjelokupne komunikacije u svjetlu jubilejske godine.

Piše: Anđela Jeličić Krajcar

Foto: Vatican Media

Jubilejska godina započela je otvaranjem Svetih vrata na bazilici sv. Petra 24. prosinca, a drugi veliki događaj bilo je otvaranje Svetih vrata na rimskom zatvoru Rebbibia 26. prosinca. Poruka pape Franje jasna je: Božje milosrđe želi doći do svakog čovjeka jer svakome je potrebna promjena i mora dobiti priliku za novi početak.

Od samog Božića u Rim pristižu stotine tisuća hodočasnika zbog proslave Jubileja, a prvi veliki susret bio je posvećen novinarima. Od 24. do 26. siječnja u Rimu se okupilo oko 9000 novinara i djelatnika iz svijeta komunikacija, koji su sudjelovali u različitim programima i panelima. Iako je broj sudionika u nekim programima bio ograničen, za većinu sadržaja pristup je bio otvoren svima. Novinari su hodočastili i prošli kroz Sveta vrata na bazilici sv. Petra, a na audijenciji s papom Franjom bilo je oko 6000 sudionika iz 138 zemalja svijeta.

„Nada i milost sudjelovanja u proslavi Jubileja nisu osobna privilegija, već se moraju komunicirati i dijeliti s drugima.“ To je razlog zbog kojeg je prvi veliki događaj Jubileja posvećen svijetu komunikacija, poručio je nadbiskup Rino Fisichella. Drugim riječima, iskustvo sudjelovanja u Jubileju mora postati svjedočanstvo – Bogu na slavu, a čovjeku na spasenje.

Dva istaknuta govornika na Jubileju komunikacija bili su Maria Ressa, filipinska novinarka, dobitnica Nobelove nagrade za mir 2021. godine, i irski književnik Colum McCann. Uz poruku pape Franje, njihove riječi zaokružile su viziju o novinarskim i komunikacijskim zadacima za jubilejsku godinu nade. Dakle, kako komunicirati nadu?

Papa Franjo u poruci za Svjetski dan društvenih komunikacija među ostalim poručuje da smo svi pozvani biti komunikatori, utoliko što ćemo kao kr-

šćani obrazložiti nadu koju živimo kao vjernici, i to – ako nas netko za to pita. Ako bolje promislimo, ovdje Sveti Otac pronicljivo poziva vjernike da preispitaju svoje modalitete komunikacije. Ona često postaje sredstvom obračuna i podjela, pod krinkom apologije, tradicije ili neke druge „zauzetosti“ za istinu. Pritom središnja poruka evanđelja, slika krotka i ponizna srca Isusova, biva gurnuta u stranu. A obrazložiti vlastitu nadu mogu samo pojedinac i zajednica koji promišljaju o sebi i svojoj vjeri.

Poruka filipinske nobelovke Marie Ressa također je duboko zahvatila u probleme današnjice: upozorila je na zamke

Nobelovka i novinarka Maria Ressa pozvala je kolege da suraduju, govore istinu s moralnom jasnoćom, štite najranjivije i budu svjesni svoje moći.

umjetne inteligencije, društvenih mreža – koji miniraju demokraciju u raznim dijelovima svijeta. Progovorila je i o vlastitom iskustvu progona zbog borbe za slobodu govora. Istaknula je da tehnologija, o kojoj ovise suvremene komunikacije, nagrađuje laži: jer laž se mrežama širi šest puta brže od istine. Samim time, po svojoj strukturi – društvene mreže postavljene su protiv 10 Božjih zapovijedi. Ljudi koji kontroliraju tu tehnologiju razmeću se velikom moći, no arogantni su i bez poniznosti: vode čovječanstvo putem tame, a moć – zbog koje ne odgovaraju – slični na kult, upozorila je. Baš zato vjera i religija danas imaju još veću važnost jer daju hrabrost – u svijetu oblikovanom lažima. Hrabrost za govor kad je tišina sigurnija. Hrabrost za izgradnju mostova kad se zidovi čine jednostavnijima, i hrabrost zauzimanja za istinu, čak i

kad ti se čini da je cijeli svijet protiv tebe, poručila je Maria Ressa, i pozvala novinare da suraduju, govore istinu s moralnom jasnoćom, štite najranjivije i budu svjesni svoje moći.

Irski pisac Colum McCann govorio je o važnosti slušanja i pripovijedanja tuđih priča jer najkraća je udaljenost između neprijatelja i bližnjega – osobna priča. Ako poznamo priču drugog čovjeka, on prestaje biti naš neprijatelj. A centri moći – s druge strane – itekako koriste spoznaju da se drugom osobom počinje ovladavati kad se utiša njezinu osobnu priču. Uz novinare i komunikatore McCann je na poseban način pozdravio učitelje, jer oni mogu pomoći da priče drugih ljudi budu ispričane. Takva priča izlazi iz učionice, redakcije, preko ulice, grada, zemlje, kontinenta... i postaje hodočašće iscjeljenja, poručio je.

Zanimljiv program Jubileja komunikacija bio je zamišljen kao poticaj i obnova cjelokupne komunikacije u svjetlu jubilejske godine i šteta je što hrvatski novinari i komunikatori nisu organizirali zajedničko sudjelovanje u ovom važnom događaju, iako je u Rimu tom prigodom bilo nekoliko individualnih sudionika iz Hrvatske. Čini se da je ovaj put propuštena prilika stvaranja većeg zajedništva među kolegama: u tom zajedništvu jubilejski poziv na hrabrost u borbi za istinu, poziv na slušanje drugog čovjeka i cjelovita komunikacija nade imali bi potrebno zaleđe i temelj. Zato donosimo neke od naglasaka kako poruke ovog Jubileja novinara ne bi prošle „ispod radara“.

Kao komunikatori nade pozvani smo preispitati cilj svoje komunikacije, vlastitu autentičnost, biti hrabri, ali i otvoreni istini drugog čovjeka, premošćujući udaljenosti i nalazeći dobro gdje god da je skriveno. Tako ćemo svojim djelima obrazložiti nadu koju živimo.

U Katoličkoj Crkvi Jubilej je godina oproštenja grijeha, pomirenja, obraćenja i sakramentalne pokore. Ove godine slavimo 2025 godina od Kristova rođenja. Na razini opće Crkve spominjemo se i 1700 godina od prvoga sveopćeg, ekumenskog koncila u Niceji 325. godine. Plod toga koncila jest Credo, koji ispovijedamo svake nedjelje. Sjećamo se i 60. obljetnice završetka Drugoga vatikanskog koncila (1965.) i procesa obnove Crkve kojem je intenzivno prionuo i papa Franjo. Osim Svete godine, naša Crkva sjeća se i 1100. obljetnice splitskih crkvenih sabora. Naša mjesna Crkva 2025. obilježava 100 godina od osnutka biskupije sa sjedištem u Rijeci.

Riječka biskupija osnovana je bulom pape Pija XI. *Supremum pastorale munus* od 25. travnja 1925. Nova je biskupija bila višenacionalnog sastava: činili su je Hrvati, Talijani i Slovenci. To je u svom pismu istaknuo i riječki nadbiskup Mate Uzinić: „Naša biskupija nastala je za vrijeme talijanske uprave, a njezina povijest, osim Hrvata, uključuje Talijane i Slovence. Sjećajući se utemeljenja biskupije i njezina razvoja, moramo biti svjesni da su se u naš biskupijski identitet utkali mnogi pojedinci, uključujući i one različitih nacionalnosti. Jubilej nam je prilika da se sa zahvalnošću prisjetimo svih koji su tijekom ovih sto godina izgrađivali našu mjesnu Crkvu i prenijeli nam život i vjeru u Isusa Krista, ali svojim kršćanskim djelovanjem dali i poseban doprinos društveno-političkoj zajednici na mnogim područjima.“

Koliko god bili zainteresirani za povijest i povijesne obljetnice, Crkva i kršćani sjećanju na povijesne događaje ne bi trebali pristupati na način na koji to čine instituti za povijest ili odsjeci za povijest naših akademskih ustanova. Naime Crkva nije prvenstveno zainteresirana za komemoriranje događaja jer to nije njezino poslanje. Tu je misao vrlo dobro izrekao jedan od najvećih hrvatskih teologa Tomislav Janko Šagi-Bunić. On je isticao kako „Bog govori ne samo kroz Evanđelje nego i kroz povijesna događanja“ te da kršćanin mora valorizirati povijest uzimajući međutim u obzir „da evanđeoska poruka ne smije biti golo repetiranje prošlih formulacija“ već „traži neprekidno preformuliranje koje će sadržavati vjernost izvornoj evanđeoskoj poruci i vjernost onome što nam govore znakovi vremena jer u njima otkrivamo u određenom smislu Božji govor.“ Naime poslanje Crkve odnosi se prije svega na povijest spasenja.

U vezi s obilježavanjem kako 1100 godina od splitskih sabora tako i 100 godina Riječke biskupije, želio bih upo-

Uz otvaranje jubilejske godine u Riječkoj nadbiskupiji

Jubilej za pokajanje i pravednije društvo

Jubilej je prilika da se pokajemo za grijeh, ali bi trebao imati i intenzivan poticaj na društveni angažman u vidu ispravljanja ekonomskih nepravdi.

zoriti na to da Crkvu ne treba poistovjećivati ni s jednim narodom. Mi smo Crkva na putu, a njezinim se članom ne postaje rođenjem u nekom narodu već krštenjem. Koliko kod bila hvalevrijedna ljubav koju njegujemo prema vlastitom narodu ili domovini, kršćanin treba znati da on putuje prema istinskoj domovini koja je na nebu.

Pripadnici ove mjesne riječke Crkve sjećaju se dakle stvaranja ove biskupije. Ti su događaji, kao i cijelo 20. st., obilježeni mnogim traumama, nacionalnim netrpeljivostima, ideološkim razračunavanjima, nacionalizmima, nevjerom,

ma koja su u ovom najnovijem razdoblju obilježila i našu mjesnu Crkvu, ali i nedovoljne osjetljivosti u svakom trenutku na društvenu nepravdu te propuste u pružanju materijalne i duhovne pomoći braći i sestrama u nevolji itd.“

U današnjem društvu, na globalnoj i na hrvatskoj razini, obilježenom sve većim socijalnim razlikama između bogatih i siromašnih, iz hebrejskog jubileja, koji je predviđao otpuštanje dugova i popravljane socijalnih nepravdi, mogli bismo naučiti kako je za svako društvo od velike važnosti zauzetost za socijalnu pravdu.

Naš bi jubilej trebao imati i intenzivan poticaj na društveni angažman u vidu ispravljanja ekonomskih nepravdi. Kao što je to bilo kod židovskog naroda, koji je u jubilejskoj godini otpuštao novčane dugove siromasima i dopuštao zemlji da godinu dana miruje kako bi se nakon toga mogla vratiti u plodan ciklus obrađivanja i davanja plodova, i mi bismo trebali poraditi na ispravljanju nepravda u društvu. U naše vrijeme, kada je hrvatsko društvo, poput brojnih drugih na Zapadu, obilježeno sve većim materijalnim razlikama između onih koji imaju i onih koji jedva spajaju kraj s krajem, jubilej bi trebao potaknuti na strukturne promjene, raspodjelu dobara, solidarnost i zauzimanje za pravednije ekonomske politike.

napuštanjem kršćanstva i apostazijom, društvenim nepravdama i sl. Jubilej je prilika da se pokajemo za grijeh. Naš nadbiskup, u ranije spomenutom pismu, kaže: „Jubilej je ujedno i poziv na kajanje zbog grijeha koje smo kao pojedinci i Crkva počinili zbog nedosljednosti u našoj vjeri, netrpeljivosti prema drugima i drugačijima, nacionalizmima kojih je bilo sa svih strana, spolnim zlostavljanji-

U vezi s rečenim i željom da nam jubilejska godina bude poticaj za izgradnju pravednijeg društva, istaknut ću i ovu posve osobnu činjenicu. Često prolazim pored istražnog zatvora u Ulici žrtava fašizma, tik uz katedralu sv. Vida, u kojoj smo 28. prosinca otvorili jubilejsku godi-

U naše vrijeme, kada je hrvatsko društvo, poput brojnih drugih na Zapadu, obilježeno sve većim materijalnim razlikama između onih koji imaju i onih koji jedva spajaju kraj s krajem, jubilej bi trebao potaknuti na strukturne promjene, raspodjelu dobara, solidarnost i zauzimanje za pravednije ekonomske politike.

Piše: Marko Medved

nu. Nerijetko, osobito neradnim danima, prisustvujem razgovorima između osoba lišenih slobode i njihove rodbine koja, nadvikujući se, komunicira s voljenim osobama iza rešetaka. Te su me scene nekoć skandalizirale. No Papa mi je 26. prosinca, otvarajući jubilejska vrata u zatvoru Rebibbia, koji je prozvao „drugom bazilikom“, ustvari otvorio oči rekavši u odgovoru novinarima da su „velike ribe na slobodi“.

Pri obilježavanju povijesnih obljetnica kod nas možda se neki put stječe dojam da se radije bavimo prošlošću negoli sadašnjošću i budućnošću. Kao da postoji suvišak pamćenja, točnije spomena samo na povijesne situacije u kojima smo mi bili žrtve drugih, u kojima su drugi nama počinili zlo, ustvari spomena na zlo koje su počinili drugi i drugačiji, često naši susjedi. Kao da u pamćenju nema mjesta za ponizno priznanje i vlastitih pogrešaka i propusta, odnosno zla koje smo mi počinili drugima u ime našeg identiteta, bilo vjerskog ili nacionalnog. No kojih se utemeljiteljskih događaja moramo sjećati kao kršćani? Za Židove to je bio događaj izlaska iz Egipta, božansko oslobođenje iz ropstva. U podnožju „pashalnog“ sjećanja na prvom mjestu nije bila trauma, faraonsko, egipatsko zlo, nego golemo besplatno djelovanje Boga otaca. Zbog toga židovsko pamćenje njeguje zahvalnost, a ne ljutnju ili osvetu. Za kršćane je temeljni događaj događaj Isusova uskrsnuća, novog rođenja na kojem stoji ili pada sve što nazivamo kršćanstvom. Temeljno kršćansko sjećanje jest *memoria passionis, mortis et resurrectio-*

nis, sjećanje na muku, smrt i uskrsnuće našega Gospodina Isusa Krista. Njegovom žrtvom mi smo dobili vječni život i istinsku slobodu. To je ono pamćenje koje izgrađuje naš identitet kao kršćana i našu crkvenu nadbiskupijsku zajednicu.

Papa je u pismu posvećenom obnovi istraživanja crkvene povijesti, objavljenom koncem studenoga 2024., istaknuo: „Nitko ne može doista znati tko je i što u budućnosti želi biti bez njegovanja povezanosti s generacijama koje mu prethode.“ Nadalje je ustvrdio: „Prema usmenoj predaji koju ne mogu potvrditi

Crkvu, kao i majku, treba voljeti onakvom kakva ona jest. U protivnom, ne volimo je uopće ili volimo samo plod naše mašte. Crkvena povijest pomaže nam sagledati istinsku Crkvu kako bismo zavoljeli onu Crkvu koja uistinu postoji i koja je u prošlosti učila, a i danas uči na svojim pogreškama i padovima.

pisanim izvorom, jedan veliki francuski teolog svojim je studentima rekao da nas proučavanje povijesti štiti od 'ekleziološkog monofizitizma', odnosno od pretjerano anđeoskog poimanja Crkve koje ne bi bilo ispravno jer bi Crkvu prikazivalo bez mrlja i bora. Crkvu, kao i majku, treba voljeti onakvom kakva ona jest. U protivnom, ne volimo je uopće ili volimo samo plod naše mašte. Crkvena

povijest pomaže nam sagledati istinsku Crkvu kako bismo zavoljeli onu Crkvu koja uistinu postoji i koja je u prošlosti učila, a i danas uči na svojim pogreškama i padovima. Ova Crkva, koja sebe prepoznaje i u svojim mračnim trenucima, postaje sposobnom razumjeti mrlje i rane svijeta u kojemu živi te ukoliko ga pokuša izliječiti i rasti, učinit će to na isti onaj način na koji sama sebe pokušava zacijeliti i potaknuti da poraste, čak i ako joj to često ne uspijeva.“

Papinim riječima mogu pridodati ono što je pisao Hubert Jedin, jedan od najpoznatijih crkvenih povjesničara ne samo germanskog jezičnog kruga, čija su djela prevedena i na hrvatski jezik. Slično Papi, on je ukazao na sliku hodočasničke Crkve priupitavši se ne spada li u tu sliku hodočasnika i prašina kojom se, hodajući po zemlji, taj hodočasnik – član Crkve prlja. Pri tome je naglasio da crkvena povijest koja ne bi ukazivala i na mrlje i grijeh ne bi bila istinita i realna povijest Crkve. Takva crkvena povijest – koja nije apologetika koju danas promiču mnogi iz raznih katoličkih miljea i koja je usredotočena na obranu članova Crkve pred opsadom napada izvana – ispravlja i korigira ekleziološke definicije Crkve koje se gdjekad doimlju odveć idealiziranima.

Neka mi bude dopušteno apelirati na ozbiljniji pristup radovima iz crkvene povijesti, što nam može pomoći da porastemo u kršćanskoj vjeri. Dok budemo otvarali jubilejsku godinu i sjećali se raznih povijesnih obljetnica, sjetimo se da je, kako ističe Papa, „riječ o proučavanju, a ne brbljanju, površnu čitanju (crkvene povijesti), 'rezanju i lijepljenju' internetskih sažetaka.“

Dok obilježavamo Jubilej, valja nam se sjetiti dobra primljenog u osobnom i životu naše zajednice. Na Križnom putu u Koloseumu 2024., koji je prošle godine sastavio papa Franjo, u četvrtoj postaji Papa je promišljao o riječima Ivanova evanđelja kojima Isus predaje Mariju učeniku Ivanu i obrnuto (Iv 19,26-27). U tom kontekstu govori i o memoriji, odnosno sjećanju: „Isus u Marijinu pogledu punom suza i svjetla nalazi spomen na nježnost, na zagrljaj ljubavi koji ga je uvijek primao i grlio. Majčin pogled jest pogled sjećanja koji nas utemeljuje u dobru.“ Zajedno s Papom molimo Mariju „da nam pomogne da se načas zaustavimo i da uz njezinu pomoć pokušamo očuvati pamćenje. Očuvati pamćenje na primljene milosti, spominjati se dobivenog oprosta i Božjih čudesnih djela, oživjeti prvotnu ljubav, osjetiti divotu Providnosti Božje i proplakati od zahvalnosti.“

Razgovor: Loredana Fabijanić, sociologinja, djelatnica organizacije *Caritas Internationalis*

U prihvaćanju drugih i drugačijih ne može se izgubiti svoje

Ako je već uvriježeno reći da je Crkva bila nositeljicom i čuvaricom nacionalnog identiteta, onda je vrijeme da tu brigu sada prepusti nekim državnim institucijama. Crkva jest jedna, sveta, katolička i apostolska i prema tome misija odnosno njezino poslanje jest ići u susret svim narodima, naviještati Isusa Krista.

Razgovarao: Marko Medved

Loredana Fabijanić iz Krka, rođena 1986. u Rijeci, u Osijeku je završila Isusovačku klasičnu gimnaziju (2005.) te studij povijesti i pedagogije na Filozofskom fakultetu (2013.). Nakon studija odlazi u Rim gdje 2018. postiže licencijant iz crkvene povijesti na Papinskom sveučilištu Gregoriana. Na Papinskom sveučilištu sv. Tome Akvinskog – Angelicum upisuje 2020. doktorski studij iz sociologije, da bi 26. studenog 2024. uspješno obranila doktorsku radnju o temi vjerskog i nacionalnog identiteta mladih u Hrvatskoj. Od 2022. godine djelatnica je humanitarne crkvene organizacije – *Caritas Internationalis*.

■ Za početak čestitamo na uspješno obranjenom doktoratu u studenom prošle godine. Opišite nam temu i zaključke svojeg istraživanja.

Naslov je mog doktorata „Religijski i nacionalni identitet: Analiza nacionalno-katoličkog pitanja u studentskoj populaciji u Hrvatskoj rođenoj u razdoblju 1995. – 2005.“ Rad donosi istraživanje razumijevanja religijskog i nacionalnog identiteta kod katoličke studentske populacije u Hrvatskoj, rođene nakon rata. Analiziraju se njihovi stavovi, ponašanje i iskustva u kontekstu prioriteta vezanih uz identitet te percepcija vlastitih postupaka i odnosa prema drugačijim mišljenjima. Cilj je bio utvrditi kako mladi katolici definiraju svoj nacionalni i religijski identitet te postoje li značajne podjele unutar ove skupine. U istraživanju su

sudjelovali studenti iz četiri sveučilišna grada: Zagreba, Splita, Osijeka i Rijeke.

Istraživanje je otkrilo razlike u percepciji religijskog i nacionalnog identiteta među studentima iz različitih regija. Studenti iz Rijeke i Osijeka pokazali su veću otvorenost prema ljudima različitih nacionalnosti i religija u usporedbi s onima iz Splita i Zagreba, dok im je svima zajednička snažna povezanost s vlastitom religijskom pripadnošću. Traženje smisla života izražavaju aktivnim sudjelovanjem u životu Katoličke Crkve i nastojanjem da žive prema njezinim načelima.

Po pitanju migranata većina ih izražava razumijevanje i prihvaćanje, svjesni hrvatskog migracijskog iskustva, iako ih brine utjecaj različitih religijskih pripadnosti migranata na religijsku strukturu hrvatskog društva. Pri izboru supružnika većini je važna vjera supružnika, dok im nacionalnost nije presudna.

Iako su budući intelektualci, studenti pokazuju visok stupanj povjerenja u autoritet svećenika, rijetko samostalno istražuju teološke teme. Slabo poznaju papinske dokumente, a njihovo znanje o vjeri uglavnom je ograničeno na razinu školskog vjeronauka. Unatoč tome, vrlo su aktivni u katoličkim zajednicama, koje doživljavaju kao mjesto molitve, društvenih odnosa i duhovnog rasta.

■ Crkva je u komunizmu uvelike bila čuvaricom nacionalnog. Kako bi se danas, kada postoje druge društvene strukture pozvane brinuti se o tome, Crkva

trebala postupati u odnosu na nacionalni identitet? Drugim riječima, u kojoj mjeri danas briga oko nacionalnog pomaže ili odmaže poslanju Crkve u njezinu poslanju navještaja Radosne vijesti upućene univerzalno, a ne nacionalno?

Nisam sigurna koliko je danas na Crkvi da se brine oko nacionalnog identiteta. Ako je već uvriježeno reći da je Crkva bila nositeljicom i čuvaricom nacionalnog identiteta, onda je vrijeme da tu brigu sada prepusti nekim državnim institucijama. Crkva jest jedna, sveta, katolička i apostolska i prema tome misija odnosno njezino poslanje jest ići u susret svim narodima, naviještati Isusa Krista, a pritom joj nije zabranjeno njegovati nacionalnu kulturu. No to joj nikako ne može biti prioritet, upravo zato što je katolička, dakle univerzalna. Možda je to, na neki način, neka moja „boljka“, zbog koje sam se i odlučila za temu svoje doktorske disertacije.

Biti katolik jest zapravo poziv na univerzalnost, poziv da se na svakog čovjeka gleda kao na Božje stvorenje, s punim dostojanstvom, poziv na prihvaćanje drugih i drugačijih kao što se prihvaća sebe samoga, bez obzira na podrijetlo, rasu, seksualnu ili političku orijentaciju, naciju, društveni položaj, stupanj obrazovanja, pripadnost subkulturama, vrstu glazbe koju netko sluša, literaturu koju čita, jede li za Božić svinjetinu ili puretinu i tko zna po kojim se ostalim kriterijima još možemo razlikovati.

Dolazite iz Krka. Kako gledate na identitet katolika našeg prostora Riječke metropolije? On je u sebi već pluralan, no biste li istaknuli što uočavate kada promatrate identitet prednosti i mane katoličkog identiteta našeg kraja.

Identitet Riječke metropolije oblikovan je raznim povijesnim procesima. Dominantna pripadnost Katoličkoj Crkvi očituje se u kontinuitetu, ali pritom treba uzeti u obzir i stalnu prisutnost drugih kršćanskih denominacija i religija. Postoji općenito nenametljiv pristup prema drugim različitim identitetima. Možda upravo taj stav objašnjava zašto se u ovom području rijetko naglašava pripadnost Katoličkoj Crkvi i hrvatskom nacionalnom identitetu. To ne znači da religijski i nacionalni identitet ovdje nije izgrađen, već nije posebno istican.

Identitet ovih prostora nosi u sebi pluralnost, proizašla iz povijesnih okolnosti i života u okruženju različitih kultura. Tijekom vremena ljudi su ovdje prolazili burne povijesne događaje, pripadali različitim državama i političkim sustavima. U ovim

krajevima rijetko ćete naići na društvo koje će vam nametati religijske ili političke stavove.

Moje istraživanje pokazuje da studenti katolici s ovog područja imaju otvoreniji pristup prema različitostima. Kod njih je izražen manjak nacionalnog ili, kako ga nazivam, „nacionalno-katoličkog“ naboja, no to ih ni po čemu ne čini drugoklasnim katolicima ili Hrvatima. Studenti katolici iz ovog područja u većoj su mjeri iskazali da imaju prijatelje različitih vjera i nacionalnosti, za razliku od studenata iz ostalih područja Hrvatske. Njihovo je pripadanje Katoličkoj Crkvi u većoj mjeri njihova osobna odluka, ne samo običaj, a to što ne iskazuju svoje hrvatstvo iznošenjem državne zastave za državne praznike, nipošto ne znači da vole Hrvatsku i svoj kraj manje od nekih koji tako izražavaju ljubav prema domovini.

Rim jest zapravo jedan grad kojem smo mi katolici posebno okrenuti i uvijek težimo posjetiti ga bar jednom u životu. No taj grad, kao središte katoličanstva, zapravo nas može naučiti što znači biti katolikom. Suživot s različitim kulturama i s različitim življenjem kršćanstva odnosno katoličanstva zapravo nas izbacuje iz vlastitih uhodanih načina življenja vjere. Taj nas susret zapravo obogaćuje i čini otvorenim za prihvaćanje drugih i drugačijih.

To govorim iz sljedećeg razloga: kada se Crkva previše brine za ono nacionalno, tada Boga nehotično svodi na neku političku funkciju, tada „izabrani narod“ postaje samo narod kojem pripadate, tada se svakim susretom s drugačijim katolicima traže razlike i prostor za konflikt, umjesto prihvaćanja tih razlika i traženja onog zajedničkog. Umjesto blizine mi se udaljavamo, umjesto otvorenosti mi se zatvaramo i postajemo auto-referentni. Stoga nije čudo da su neke naše starije generacije imale problem odvojiti nacionalni i religijski identitet te je biti Hrvat automatski pretpostavljalo biti katolikom.

Kada se Crkva bavi nacionalnim, mislim da to više šteti njezinoj autentičnosti i onome što vjernici trebaju od nje. Moje istraživanje također je potvrdilo da studenti, aktivni u svojim katoličkim zajednicama, traže smisao, traže duhovne uzore, nekoga tko će im posvjedočiti ili „zajamčiti“ da ako slijede Krista, život ima drugačiju vrijednost i ima smisla boriti se s raznim životnim situacijama.

Kada Crkva čuva samo nacionalno, onda nije čudo da se dogodi kulturološki šok u susretu s drugim kulturama koje su prihvatile kršćanstvo odnosno katoličanstvo. Kada bi Crkva više izgrađivala i učila o različitostima, onda ne bi bilo mjesta strahu od drugih i drugačijih; nitko ne bi bio prestrašen kada vidi afričke laike i redovnice koji plešu dok prinose darove na oltar za vrijeme mise u raskošnoj baroknoj crkvi sv. Ignacija u Rimu. Da-

pače, možda bi se ih popratilo pljeskom u ritmu bubnja, otvorena srca, znajući da oni na taj način slave Gospodina. U prihvaćanju drugih i drugačijih ne može se izgubiti svoje, dapače, taj moj susret s plesom u Crkvi nije ničim umanjio moju ljubav prema gregorijanskim koralima. Otkrila sam samo da je Bog puno veći od onoga kako ga ja doživljam.

Drugi vatikanski koncil ostavio nam je dokumente u kojima nas poziva na međureligijski dijalog, na približavanje nevjernicima, na dijalog sa znanošću i kulturom u kojoj živimo, na susret s dru-

Našim starijim generacijama bio je problem odvojiti nacionalni i religijski identitet te je biti Hrvat automatski pretpostavljalo biti katolikom.

gima i drugačijima, a ne na zatvaranje. Ti su dokumenti nevjerojatno blago i toliko aktualni, a napisani su prije 60 godina. U pastoralnoj konstituciji *Gaudium et Spes* piše: „Crkva po svojem poslanju i po svojoj naravi nije vezana ni uz koji posebni oblik ljudske kulture, niti uz bilo koji politički, ekonomski ili društveni sistem. I zato baš ona može biti, uslijed te svoje univerzalnosti, veoma uska veza među različitim ljudskim zajednicama i državama, samo ako se one pouzdaju u nju i ako joj stvarno priznaju istinsku slobodu da može izvršavati to svoje poslanje.“

■ **Više godina živite i radite u Rimu, gdje ste trenutno zaposleni u Caritasu Internationalis. Opišite nam iskustvo rada u toj organizaciji i opseg rada međunarodnog Caritasu.**

Caritas Internationalis krovna je organizacija koja koordinira i potpomaže rad svih nacionalnih Caritasu (162), koji djeluju na svim kontinentima. To je jedna od institucija koja pripada Dikasteriju

za cjeloviti ljudski razvoj. *Caritas Internationalis* ima također svoje izaslanstvo pri UN-u u New Yorku i Ženevi. Misija Generalnog tajništva sastoji se u promicanju suradnje među svim članovima Caritasu u svijetu, ne umanjujući njihovu autonomiju, te pružanju pomoći u smislu brza odgovora oko hitnih slučajeva, koordinacije, zagovaranja i jačanja njihovih sposobnosti. Također Generalno tajništvo izravno pomaže papi i biskupima u obavljanju njihove službe prema najsiromašnijima i najpotrebitijima.

Moj rad u Caritasu uključuje prikupljanje i analizu podataka te održavanje baze s ključnim informacijama o humanitarnim inicijativama, korisnicima i sredstvima. Na temelju tih podataka izrađujem izvješća i vizualizacije koje mogu pridonijeti boljem donošenju odluka i povećati produktivnost. Također pratim digitalne tehnološke alate za unaprjeđenje upravljanja znanjem i educiram zaposlenike za njihovu primjenu. Cilj je osigurati učinkovit prijenos informacija i predstavljanje aktivnosti Caritasu u cijelom svijetu.

Mnoge humanitarne organizacije u ekonomski manje razvijenim dijelovima svijeta suočavaju se s ograničenim resursima za zapošljavanje i izvedbu rada, pa je naša uloga pružiti im izravnu pomoć bez umanjenja njihove autonomnosti. Izravan rad s kolegama iz cijelog svijeta može biti izazovan, ali za mene uvijek obogaćujući. Tu vidim ljepotu raznolikosti, kultura i mentaliteta. Dok je kod nekih naroda najbitnija efikasnost u poslu, točnost i preciznost u izvršavanju zadataka, kod drugih je prioritet izgradnja međuljudskog odnosa i održavanje ljubazna načina ponašanja. Nekad mi se čini da je u ekonomski razvijenim zemljama vrlo lako skupiti i poslati materijalnu pomoć, no ono što nas uče ekonomski manje razvijene zemlje i kulture, jest da je izražavanje bliskosti, slušanje i davanje svog vremena za druge puno bitnije od materijalne pomoći, a to nije uvijek lako.

**Zašto sakramenti ne djeluju?
Zato što, iako primljeni,
nisu zaživjeli. Nisu našli
plodno tlo. Osoba samo
prima sakrament, ali plodovi
sakramenta ostaju zamrznuti u
potenciji. Ako se kasnije vrati
životu vjere, oni oživljuju.**

Kazna Ananije i Safire, Alexei Alexeyevich Harlamov, 1865

Sakramenti i (ne)dostojni primatelji (II. dio)

Jaz između onoga što traži Crkva i stanja onih koji traže sakramente

Piše: Goran Žan
Lebović Casalonga

Budući da je sakrament krštenja vrata drugim sakramentima, svećenici obično krste dijete i bez obzira na bračni status roditelja (kojeg obično sada više i nema), te pripravom nastoje usmjeriti roditelje na povratak ili otkrivanje vjere, na uređenje bračnog stanja i na obveze odgoja u vjeri. Crkva, u svojem milosrđu, ne želi kažnjavati dijete zbog grijeha ili stanja roditelja. No to ne znači da tim osobama ne treba osvijestiti, prilikom pripreme, da moraju poraditi na svom vjerskom stanju ili životu. Drugim riječima, pozvati ih na obraćenje i život u skladu s vjerom.

Suočena s ovim problemima Kongregacija za nauk vjere izdala je 20. listopada 1980. *Uputu o krštenju male djece*, gdje se navode dva načela. S jedne je strane krštenje *nužno za spasenje*, a s druge je strane važno da Crkva ima jamstvo kako će dijete biti i *odgajano u vjeri* krštenja, što znači da bez toga jamstva Crkva ne želi krstiti djecu. Dokument poteškoću rješava tako da svećenika poziva da – u slučaju nedostatne vjere roditelja – katehezom i pastoralnim pohodom prije krštenja u roditeljima pobudi vjeru pa da dijete primi krst koji je nužan za spasenje.

NOMINALNI VJERNICI, A PRAKTIČNI BEZBOŽNICI

Oni koji se smatraju vjernicima, a nemaju vjerske prakse, trebaju postati svjesni da svojim praktičnim bezboštvom obozavaju sakramente, vrijeđaju Boga i zlopotrebljavaju Crkvu. Sakramente se prima olako i sve više u smrtnom grijehu, što dovodi do masovna svetogrđa. Svećenici koji pak tako dijele sakramente, bez pripreme i poziva na obraćenje, bez suočavanja ljudi s potrebom promjene, postaju sudionici istoga grijeha s onima koji traže sakrament kao uslugu ili običaj.

To se onda svodi, iako neizravno, na trgovanje svetim koje ima svoje jednostavno ime – simonija. Iz toga slijedi profanacija sakramenata i same vjere te se stvara sablazan. Trebamo se ozbiljno zapitati ne urušava li takvo postupanje vjeru u Boga i Crkvu?

FALSIFICIRANJE LITURGIJE

Poseban problem predstavlja falsificiranje liturgije pred Bogom i zajednicom gdje se roditelji svečano odriču đavla i

sjaja njegova te ispovijedaju vjeru u trojstvenog Boga, a žive protivno tome ili ne poznaju vjeru. U *Summulu Caietani* Tome kardinala Cajetana izneseno je sljedeće načelo: „U sakramentalnim radnjama Crkve ne smije biti prisutna obmana, kao ni u sakramentima.“

Protivno tome načelu, sve se više događa da oni koji traže sakramente, lažu, i to svečano lažu, pred Bogom (*coram Deo*) i pred zajednicom – Crkvom (*coram Ecclesiae*). Svečano lažu da će dijete odgajati u vjeri. Već ih sljedeće nedjelje nema. Svečano lažu da će primanjem sakramenta sv. krizme biti aktivni članovi Crkve, da će živjeti za Boga i prema Božjim zapovijedima, a već sljedeće nedjelje tih osoba nema. Svečano lažu pred oltarom da traže Božju pomoć za život u braku, a onda ti ljudi nestanu. Boga se može izrugivati, ali Bog se ne da izrugivati – ne može to trajati do vijeka, a da se ne očituju plodovi. Plodovi su gorki, a to su prazne crkve i sakramenti koji se ne žive. Stoga treba porasti svijest o grijehu, da lažemo Bogu, i to početi ispovijedati.

Ne uči li nas događaj iz Djela apostolskih o Ananiji i Safiri da lažući Crkvi, lažemo Bogu? Prisjetimo se Sv. pisma: „Neki pak čovjek po imenu Ananija, zajedno sa svojom ženom Safirom, proda imanje pa u dogovoru sa ženom odvoji nešto od utrška, a samo jedan dio donese i postavi pred noge apostolima. Petar mu reče: ‘Ananija, zašto ti Sotona ispuni srce, te si slagao Duhu Svetomu i odvojio od utrška imanja? Da je ostalo neprodano, ne bi li tvoje ostalo; i jednoć prodano, nije li u tvojoj vlasti? Zašto si se na takvo što odlučio? Nisi slagao ljudima, nego Bogu!’ Kako Ananija ču te riječi, sruši se i izdahnu. I silan strah spopade sve koji su to čuli.“

PLODOVI SAKRAMENTA

Što je veća raspoloživost primatelja sakramenta, to se više i milosti prima jer „plodovi sakramenata ovise i o raspoloženju onoga koji ih prima“ (KKC, 1128). Liturgičar Adolf Adam kaže: „A tko bi ovom milosnom djelovanju Kristovu svjesnom nevjerom i unutarnjim odbijanjem postavio ‘zapreku’ (lat. *obex*), u njega ne bi sakrament postigao nikakve djelotvornosti. Taj odlazi prazan, štoviše, kako se prije govorilo, biva kriv za ‘razbojstvo protiv Boga’, za svetogrđe.“

Dakle zašto sakramenti ne djeluju? Zato što, iako primljeni, nisu zaživjeli. Nisu našli plodno tlo. Osoba samo prima sakrament, ali plodovi sakramenta ostaju zamrznuti u potenciji. Ako se kasnije vrati životu vjere, oni oživljuju. U tim je dušama milost, iako primljena, kao zaleđena. Ona može postati plodonosna, tekuća, samo ako i kad se čovjekovo srce otvori Bogu.

U porastu broj korisnika karitativnih ustanova

Voditelji ustanova koje brinu za najugroženije

U prostorima Caritasa Riječke nadbiskupije 11. prosinca održana je konferencija za novinare na kojoj su se okupili predstavnici karitativnih ustanova koje djeluju na području Riječke nadbiskupije i brinu o siromašnima, beskućnicima te ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja, kao i zdravstveno-karitativnih ustanova čiji je osnivač Caritas Riječke nadbiskupije.

CARITAS Ove godine pomoć i usluge nadbiskupijskog Caritasa primalo je oko 3600 korisnika, od kojih polovica redovito prima pomoć u hrani i odjeći. Broj korisnika raste i na mjesečnoj razini Caritas podijeli oko 200 paketa hrane, 60 paketa mesa, 15 medicinskih kreveta, 7 ortopedskih pomagala te novčanu pomoć za troškove stanovanja i režija, rekla je ravnateljica nadbiskupijskog Caritasa Marijana Medanić. Od značajnijih projekata izdvojila je „Zaželi – prevencija institucionalizacije“, koji se provodi u suradnji s Gradom Rijekom. U ovom projektu zaposleno je deset žena koje pružaju potporu sedamdesetorici korisnika u njihovim domovima i podršku u svakodnevnom životu.

Osim pomaganja najranjivijim skupinama, Caritas svoj rad usmjerava i prema mladima. Jedan je od takvih uspješno završenih projekata „Moja obitelj ili mobitel“, u kojem je oko 500 krizmanika i njihovih roditelja s područja Riječke nadbiskupije sudjelovalo u radionicama. Osim toga, Caritas je prošle godine stipendirao 28 mladih, a ove godine, zahvaljujući donacijama tvrtki s našeg područja, osigurali su već 15 stipendija. Stalno se razvija i program kumstava na daljinu. Na kraju izdvojila je suradnju s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje (HZZ), koja je započela ovih dana.

KUĆA UTOČIŠTA Predsjednica udruge Depaul Hrvatska i voditeljica Kuće utočišta s. Veronika Mila Popić, uz redovne aktivnosti, najavila je dva projekta: prevenciju beskućništva i rad sa zatvorenicima i bivšim zatvorenicima pružanjem cjelovite pomoći putem programa „Na putu nade“, koji je podržalo i nadležno ministarstvo. Usluge Kuće utočišta ove je godine koristilo 280 korisnika, što je također povećan broj u odnosu na protekle godine, potaknula je tvrtke i poslodavce da omoguće radna mjesta za osobe koje su prošle resocijalizacijske programe radne aktivacije Depaula Hrvatska.

PRIHVATILIŠTE To je istaknuo i voditelj Prihvatilišta za beskućnike „Ruže sv. Franje“ Pjer Orlić rekavši da su korisnici ove karitativne ustanove uključeni u programe, žele raditi i žele da im se pruži prilika. Orlić je kao problem s kojim se u radu suočavaju naglasio neadekvatan prostor u kojemu je 14

kreveta, a u gradu je između 200 i 300 beskućnika, te izrazio nadu da će im se u bliskoj budućnosti omogućiti bolji uvjeti rada.

SOCIJALNA SAMOPOSLOGA Franjevački svjetovni red osnivač je prihvatilišta, ali i Socijalne samoposluge „Kruh sv. Elizabete“ zahvaljujući kojoj 550 korisnika, odnosno obitelji, mjesečno dobije paket prehrambenih i higijenskih potrepština. Volonterka samoposluge Nela Pujić kazala je kako, uz navedene korisnike, 60 beskućnika tjedno dolazi po svoj paket. Zahvalila je brojnim volonterima, njih 210, koji su u ovoj godini odradili 4200 volonterskih sati, te građanima i tvrtkama koji omogućavaju pune police Socijalne samoposluge.

HOSPICIJ Rad riječkog hospicija „Marija Krucifiksa Kozulić“ predstavila je ravnateljica s. Leopolda Ivković. Od otvorenja do danas, u siječnju će biti 12 godina, u hospiciju je boravilo preko 3200 pacijenata, rekla je s. Leopolda. „Ove smo godine u listopadu prvi put organizirali Dan otvorenih vrata. U studenom je potpisan ugovor o proširenju suradnje hospicija i KBC-a Rijeka u vezi s pružanjem pomoći djelatnicima KBC-a prilikom rješavanja socijalnih pitanja pacijenata, psiholoških testiranja kandidata za radna mjesta kao i volontera te pružanja usluga stručne pomoći psihoterapeuta i psihijatra obiteljima s ciljem uspostave Centra za žalovanje.“

DOM „SV. ANA“ Najdugovječnija ustanova čiji je osnivač Caritas Riječke nadbiskupije jest Dom „Sv. Ana“ za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja i koji djeluje punih 31 godinu. Ravnateljica Željka Frković, uz redovne aktivnosti, istaknula je problem pronalaska smještaja za žene i djecu nakon izlaska iz sigurne kuće. „Također, s ciljem unapređenja standarda rada, izrazila je nadu da će, uz jednog psihologa koji u domu radi s majkama i djecom, mališanima biti pružena specijalizirana pomoć u vidu još jednog psihologa koji će raditi samo s djecom. Time bi se omogućio prekid transgeneracijskog nasilja, što se može najbolje prevenirati radom s najmlađima, rekla je Željka Frković.“

DOM ZA OSOBE S DEMENCIJOM Prva godišnjica rada Cjelodnevnog boravka pri Domu za osobe s demencijom obilježena je 30. listopada ove godine. Ravnateljica Kristina Klanac Badovinac rekla je da je kapacitet od 15 mjesta popunjen i postoji lista čekanja, što upućuje na to da je riječ o velikom javnozdravstvenom problemu.

NEDJELJA LJUBAVI

Na Nedjelju Caritasa, 15. prosinca, riječki nadbiskup Mate Uzinić predvodio je liturgijsko slavlje u katedrali sv. Vida i pod misom podijelio stipendije stipendistima Caritasa, učenicima i studentima koji su ujedno i volonteri ove karitativne ustanove.

Na kraju mise okupljenima se obratila ravnateljica nadbiskupijskog Caritasa Marijana Medanić. U prigodnu obračaju

podsjetila je da je Nedjelja Caritasa „Nedjelja ljubavi“ jer upravo je ljubav ono što svaku djelatnost čini drugačijom. „Pa čak i ako je ta djelatnost sasvim obična, svakidašnja i skrivena od ljudi. Ljubav stvara puteve, pronalazi načine i oblikuje naša srca da svijet može vidjeti Božjim očima. Takvo je i srce djelatnika riječkog Caritasa.“ U tom smislu izrazila je zahvalnost svim djelatnicima Caritasa, institucijama i ustanovama s kojima Caritas surađuje i koje pružaju podršku, a osobito Riječkoj nadbiskupiji, „koja stoji iza nas i koja nas podržava“.

POTPUNI OPROST U SVETOJ JUBILEJSKOJ GODINI

Pridržavajući se duhovnih, sakramentalnih i molitvenih uvjeta (tzv. uobičajenih uvjeta za oprost), vjernici će sigurno moći ponavljati posjete jubilejskim mjestima tijekom Svete godine i tako će svaki put, pa čak i svakodnevno, dobiti potpuni oprost.

Oprostimo možemo dobiti za sebe, ali Crkva dopušta da ih možemo darovati i dušama u čistilištu.

Ovim tekstom želimo potaknuti sve da upoznaju blago oprost koje posjeduje Crkva te da se u jubilejskoj godini ovim izvanrednim sredstvima postigne oslobođenje mnogih duša iz čistilišta, naših bližnjih koji su već prešli u vječnost.

ŠTO SU VREMENITE KAZNE ZA GRIJEHE?

Vremenitu kaznu za grijeh najzornije nam može prikazati biblijski tekst o kralju Davidu i proroku Natanu. David je sagriješio s Urijinom ženom, a Uriju dao ubiti u boju. Prorok Natan, koji je došao pred kralja, prekorio ga je za njegov grijeh i prerekao mu kaznu: „Neće se nikada odmaći mač od tvoje kuće.“ David se pokajao i rekao: „Sagriješih Gospodu.“ Natan mu je odgovorio: „I Gospod je tebi oprostio tvoj grijeh. Nećeš umrijeti. Ali umrijet će sin koji ti se rodio.“ (2. Kraljevima 11) Davidu je grijeh bio oprost, ali mu nije bila oprostena kazna za njega.

OPROST JE BOŽJE MILOSRĐE

U buli ovogodišnjeg Jubileja papa Franjo nam piše: *Oprost nam, naime, omogućuje otkriti koliko je Božje milosrđe bezgranično. Nije slučajno što se u davna vremena pojam milosrđe slobodno zamjenjivalo pojmom oprost, upravo zato što se njime želi izraziti punina Božjeg oprost, koja ne poznaje granice. Zatim nastavlja: Sakrament pokore jamči nam da Bog briše naše grijeh. No, kao što znamo iz vlastita iskustva, grijeh ostavlja trag, ima posljedice: ne samo vanjske, u smislu posljedica počinjenog zla, već i unutarnje, u smislu da „svaki grijeh, pa i laki, povlači sa sobom nezdravu privrženost uz stvaranja, koju treba čistiti bilo na ovoj zemlji bilo poslije smrti u stanju zvanom čistilište“. U našem slabom i zlu sklonom čovječstvu ostaju, dakle, posljedice grijeha. One se uklanjaju oprostima, opet zahvaljujući Kristovoj milosti, koja je, kao što je napisao sveti Pavao VI. [...] Iskustvo oprostjenja neizbježno otvara srce i um praštanju. Praštanje ne mijenja prošlost, ne može promijeniti ono što se već dogodilo. Ipak, praštanje nam može omogućiti da promijenimo budućnost i živimo drukči-*

Foto: „Prorok Natan kori kralja Davida.“ Siberdt, Eugène (1851. – 1931.)

Piše: Goran Žan Lebović Casalonga

je, bez zlopamćenja, mržnje i osvete. Budućnost osvjetljena praštanjem omogućuje nam tumačiti prošlost drukčijim, vedrijim očima, iako vlažnima od suza.

KAKO OPROSTI DJELUJU?

Na ispovijedi Isus nam oprašta grijeh i vječne kazne ako smo ih smrtnim grijehom zaslužili. Oprašta nam i dio vremenitih kazni koje bismo morali pretrpjeti na zemlji ili u čistilištu za grijeh, ali ne oprašta nam sve vremenite kazne. Crkvi je dao vlast da i izvan ispovijedi oprašta vremenite kazne za grijeh koji su već oprosteni. Isus je rekao apostolima: *Što god razriješite na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima.* Vremenite kazne za grijeh koji su već oprosteni, Crkva oprašta oprostima. Pravednom Bogu, koji za svaki grijeh traži zadovoljštinu, daje naknadu iz Isusove zadovoljštine, koji je na križu zadovoljio za sve grijeh, i iz zasluga Blažene Djevice Marije i svetaca.

Potpunim oprostom Crkva nam oprašta sve vremenite kazne. Može ga primiti samo onaj tko je bez ijednog, pa i maloga grijeha. Potpuni je oprost, na primjer, jubilarni oprost, porcijunkulski, oprost na smrtnom času itd. Nepotpunim ili djelomičnim oprostom Crkva nam oprašta

dio vremenitih kazni. Koliko je to, zna samo sveznajući Bog. Oprostimo možemo dobiti za sebe. Crkva dopušta da ih možemo darovati i dušama u čistilištu koje ne mogu pomoći same sebi.

ŠTO JE POTREBNO DA DOBIJEMO OPROSTE

Kako bismo dobili oprost, moramo imati nakanu da ih želimo primiti. Moramo biti u posvećujućoj milosti (bez smrtnoga grijeha, bez navezanosti na lake grijeh), bar onda kad obavljamo za njih propisano dobro djelo. Izvršiti moramo sva dobra djela koja je Crkva propisala za oprost. Takva propisana djela jesu: izmoliti koju molitvu, obaviti ispovijed i primiti sv. pričest, moliti na nakanu Sv. Oca. Ponekad moramo pohoditi koju crkvu, postiti ili dati milostinju siromahu. Potpune oprost Crkva često podjeljuje uz uobičajene uvjete. To su: ispovijed (ako je potrebna), pričest, molitva na nakanu pape te djelo koje treba izvršiti. Ako nije drukčije propisano, dosta je izmoliti jedanput Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu. Kako bi dobio potpuni oprost, ne mora posebno ići na ispovijed onaj tko se primjerice ispovijeda svakih četrnaest dana i gotovo svaki dan prima sv. pričest.

KAKO DOBITI OPROST U JUBILEJU 2025. GODINE

Prigodom redovnog Jubileja 2025. godine, voljom pape Franje, „Dvor milosrđa”, tj. Apostolska pokorničarna, čija je zadaća raspolagati svime onime što se tiče davanja i korištenja oprosta, želeći ohrabriti duše vjernika da se ispune pobožnom željom za dobivanjem oprosta, koji se promatra kao dar milosti specifičan za svaku Svetu godinu, utvrđuje smjernice kako bi ih vjernici mogli iskoristiti za *dobivanje i duhovno plodonosno prakticiranje jubilarnog oprosta* (Spes non confundit, 23).

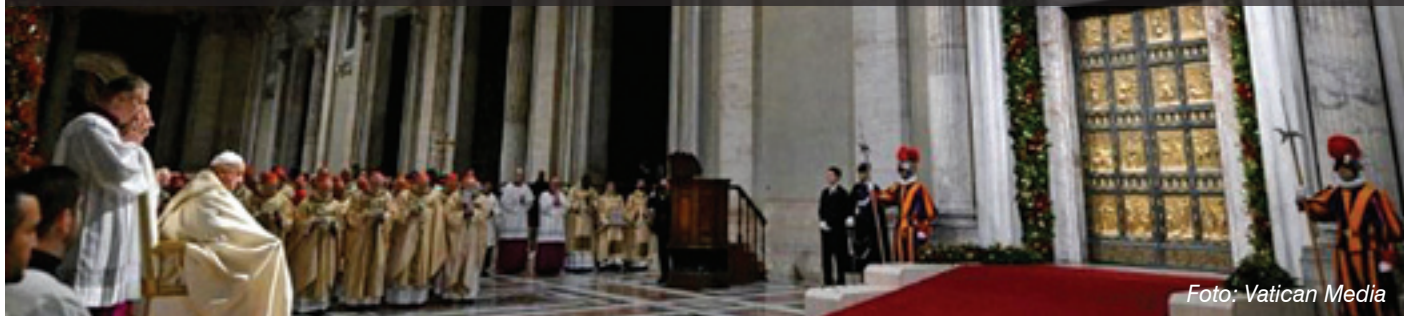

Foto: Vatican Media

1.) SVETIM HODOČAŠĆIMA

- **hodočašćem prema bilo kojem svetom jubilarnom mjestu i pobožnim sudjelovanjem na slavljima:** svetoj misi ili na slavljima službe riječi; na liturgiji časova; na pobožnosti Križnog puta; mole kronicu na čast Blažene Djevice Marije; mole himan Akatistos; na pokorničkom slavlju, koje završava pojedinačnom ispovijedi pokornika

- **hodočašćem u Rim** – barem u jednu od četiri glavne papinske bazilike: svetog Petra u Vatikanu, sv. Ivana Lateranskog, svete Marije Velike, svetog Pavla izvan zidina

- **hodočašćem u Svetu Zemlju** – barem u jednu od tri bazilike: Svetoga groba u Jeruzalemu, Rođenja Isusova u Betlehemu, Navještenja u Nazaretu

- **hodočašćem u druga crkvena područja:** u katedralu ili druge crkve i sveta mjesta koje odredi mjesni ordinarij. **Kod nas, u Riječkoj nadbiskupiji, to su katedrala sv. Vida, svetište Majke Božje Trsatske i svetište na Svetoj Gori u Gorskom kotaru.**

2.) POBOŽNIM POSJETIMA SVETIM MJESTIMA

- **Jubilejska mjesta** – Vjernici će također moći dobiti jubilejski oprost ako pojedinačno ili u skupini pobožno posjete bilo koje jubilejsko mjesto i tamo se u prikladnom vremenu uključe u euharistijsko klanjanje i meditaciju, a koje će se zaključiti s molitvom Oče naš, ispoviješću vjere u bilo kojem legitimnom obliku i zazivom Mariji, Majci Božjoj.

U posebnoj prigodi Jubilarne godine, uz navedena znamenita hodočasnička mjesta, pod istim će se uvjetima moći posjetiti i druga svetišta među kojima je desetak crkvi u Rimu te na drugim mjestima u svijetu, kao što su dvije papinske bazilike *minor* u Asizu, svetoga Franje i svete Marije od Anđela; papinska bazilika Gospe od Loreta, Gospe od Pompe-

ja, svetoga Antuna Padovanskog; svaka manja bazilika, katedrala, konkatedrala, marijansko svetište kao i svaka istaknuta zborna crkva ili svetište koje može odrediti svaki biskup, kao i nacionalna ili međunarodna svetišta, kako su to odredile biskupske konferencije

- **Oprost mogu dobiti i oni koji ne mogu hodočastiti.** Istinski raskajani vjernici koji iz ozbiljnih razloga neće moći sudjelovati u svečanim slavljima, hodočašćima i pobožnim pohodima (kao što su prije svega klauzurne redovnice i redovnici, starije osobe, bolesni, zatvorenici, kao i oni koji u bolnici ili na drugim mjestima stalno skrbe o bolesnicima) mogu zadobiti jubilarni oprost pod istim uvjetima ako, sjedinjeni u duhu s prisutnim vjernicima, osobito u trenutcima u kojima se riječi Vrhovnog svećenika ili dijecezanskih biskupa prenose putem sredstava komunikacije, izmole Oče naš, ispovijest vjere u bilo kojem obliku u svom domu ili gdje god se nalazili (npr. u samostanskoj kapeli, bolnici, staračkom domu, zatvoru...) i druge odobrene molitve u skladu sa svrhama Svete godine, prinoseći svoje patnje ili teškoće svojih života.

3.) DJELIMA MILOSRĐA I POKORE

- **pobožnim sudjelovanjem u pučkim misijama, duhovnim vježbama ili tečajevima o tekstovima Drugoga vatikanskog sabora i Katekizmu Katoličke Crkve,** koji bi se, po volji Svetoga Oca, trebali održavati u crkvama ili drugim prikladnim mjestima

- **primjerenim izdvajanjem vremena za posjete svojim bližnjima koji su u potrebi ili teškoćama** (bolesnici, zatvorenici, usamljene starije osobe, invalidi...), hodočasteći tako prema Kristu koji je prisutan u njima (v. Mt 25,34-36). Po uzoru i zapovijedi Kristovoj, vjernici su pozvani činiti djela milosrđa i ljubavi, osobito među onima kojima je to najpotrebnije. Točnije, neka

ponovno otkriju *tjelesna djela milosrđa: gladna nahraniti, žedna napojiti, siromaha odjenuti, putnika primiti, bolesna i utamničenika pohoditi, zarobljenike i prognanike pomagati, mrtva pokopati (Misericordiae vultus, 15) te duhovna djela milosrđa: dvoumna savjetovati, neuka poučiti, grešnika pokarati, žalosna i nevoljna utješiti, uvredu oprostiti, nepravdu strpljivo podnositi, za žive i mrtve Boga moliti (ibid.)* Na poseban način u Svetoj godini pozvani smo postati *opijski znakovi nade za mnogu braću i sestre koji žive u teškim uvjetima (Spes non confundit, 10):* potpuni oprost na poseban je način povezan s djelima milosrđa i pokore, koje svjedoče o poduzetom obraćenju.

4.) INICIJATIVAMA KOJE NA KONKRETAN I VELIKODUŠAN NAČIN PROVODE POKORNIČKI DUH KOJI JE POPUT DUŠE JUBILEJA.

- **ponovno otkrivanje vrijednosti petka: uzdržavanjem,** barem na jedan dan (ne nužno petkom), od uzaludnih aktivnosti (stvarnih ili virtualnih, prenošenih putem medija i društvenih mreža), od suvišne konzumacije (primjerice postom ili prakticiranjem uzdržavanja prema normama Crkve ili biskupa)

- **izdvajanjem novčanih iznosa za siromašne, podupiranjem vjerskih ili društvenih aktivnosti,** osobito u korist obrane i zaštite te kvalitete života u svim njegovim fazama, napuštene djece, mladih ljudi u poteškoćama, starijih ljudi u potrebi ili usamljenih, migranata iz različitih zemalja

- **posvećivanjem prikladnog dijela svog slobodnog vremena dobrovoljnim aktivnostima** u korist zajednice ili drugim oblicima zalaganja.

Ne zaboravimo da uz ove izvanredne oproste možemo koristiti i one redovne koje nam Crkva daje, a možemo ih pronaći u Priručniku o oprostima.

Kronični umor

Stanje kroničnog umora nije dugo na listi medicinskih dijagnoza i upravo zbog toga postoje još mnoge nejasnoće. Zato dijagnostici i liječenju stanja kroničnog umora treba pristupiti individualno.

Priredio: Ivan Host

Svakodnevno se osjećate slabi, malaksali. Kada se ujutro probudite, najradije biste se okrenuli i nastavili spavati. Tijekom dana imate malo energije tako da jedva izdržite između dvije kave. U stanju ste provesti čitavo popodne i večer do kasno u noć gledajući televiziju. Ako je sve kao opisano, onda možda patite od kroničnog umora. Istina, svi mi imamo dane kad smo pospani, umorni ili slabije volje – međutim kronični umor više je od toga. To je stalan nedostatak snage i stalan osjećaj iscrpljenosti. Kronični umor može biti uzrokovan raznim čimbenicima: od napetosti, zabrinutosti, kroničnog stresa, pa sve do loše prehrane ili nastaje pak kao posljedica drugih bolesti.

Umor koji traje duže od pola godine

Stanje kroničnog umora obuhvaća niz različitih tegoba. Češće se javlja kod žena u dobi između 20 i 40 godina. Najčešće se pogođeni žale na umor koji traje duže od šest mjeseci, na umor koji ne prolazi odmorom, na nadutost, probavne smetnje, otečenost ruku i nogu i porast tjelesne težine. Također se javljaju smetnje u svakodnevnom djelovanju, poput smetnji koncentracije na radnom mjestu, gubitka interesa za druženje s drugim osobama ili pak teškoće u odnosima s bliskim osobama. Stanje kroničnog umora nije dugo na listi medicinskih dijagnoza i upravo zbog toga postoje još mnoge nejasnoće. Zato dijagnostici i liječenju stanja kroničnog umora treba pristupiti individualno.

Kronični umor najčešće se javlja zbog ubrzana i nezdrava životnog stila. Stres je jedan od najčešćih uzroka stanja kroničnog umora. Stres je reakcija organizma na uvjete u okolini. Obično se javlja kada su zahtjevi okoline u nesrazmjeru s mogućnostima pojedinca za nošenje sa situacijom u kojoj se nalazi. Stanje kroničnog umora može biti i posljedica neke organske bolesti – kao npr. posljedica kronične upale u organizmu ili hormonalne neravnoteže. Zato ako se osjećate slabo, malaksalo ili ste kronično umorni, ne smijete to olako shvaćati već je to razlog da se svakako javite vašem obiteljskom liječniku.

Poboljšajte cirkulaciju krvi

Važno je isključiti potencijalne „teže” dijagnoze koje se također manifestiraju umorom, slabošću i malaksalošću. Ipak većina slučajeva kroničnog umora (više od 85 posto) nema za uzrok neku ozbiljniju organsku bolest. Pa ako se nakon obrade ne nađe jasan organski uzrok umora, onda – i tek onda – mo-

žete si sami pokušati pomoći. Isprobajte ovih nekoliko savjeta i sugestija:

Smanjite tjelesnu težinu. Višak kilograma predstavlja napor i otežava nam kretanje. Umjerena, uravnotežena i niskokalorična prehrana pomoći će vam smanjiti prekomjernu tjelesnu težinu i steći više energije. Mijenjanje načina prehrane odnosi se na smanjenje udjela šećera (ugljikohidrata) u svakodnevnoj prehrani. No pri promjeni načina prehrane vrlo je važno zadržati (ili razviti) zdrav odnos prema hrani i hranjenju. Ne preskačite doručak. Mnogi ljudi pate od umora jednostavno zato što preskaču doručak. Za doručak treba odvojiti nekoliko minuta i na miru pojesti sendvič, žitne pahuljice i popiti šalicu mlijeka ili kavu.

Poboljšajte cirkulaciju krvi. Umorni ljudi često su neaktivni. Zato se moraju više kretati kako bi poboljšali cirkulaciju krvi. Kako biste svladali malaksalost i umor, obavljajte tjele vježbe barem 15 – 20 minuta na dan. Jedna od najboljih vježbi za umorne jest hodanje (ako volite ili ne možete rekreativno trčati). Kad se kaže hodanje, onda se misli na žustar, brži hod. Ljudi koji ne vježbaju osjećaju se ukočenima i iscrpljenima. Imaju osjećaj da nemaju energije za tjele vježbu. I time je krug zatvoren. No budite sigurni, hodanje će vas okrijepiti i ojačati. Tjelesna aktivnost vodi boljem raspoloženju i smanjenju osjećaja umora. Dobro je istezati se. Istezanje tetiva, mišića i ligamenata pomaže da svladate umor, jer vam olakšava pokrete. Istezanje mora biti polagano, bez naglih trzanja i ne smije izazivati bol. Nakon dobro provedena istezanja čovjek se treba osjećati ugodno.

Napravite listu prioriteta

Prestanite pušiti. Pušenje pridonosi umoru. Ako se odreknete cigareta, već nakon nekoliko tjedana opaziti ćete da raspoložete s više snage. Osigurajte si dnevni „psihički odmor”. Jednom dnevno, bez obzira na to koliko ste zaposleni, učinite nešto u čemu zaista uživate: npr. poslušajte dobru glazbu, pročitajte nešto. Ili barem izađite na balkon, prozor ili u dvorište i udahnite duboko nekoliko puta, kako biste u svoj organizam unijeli dodatan kisik, koji će vam obnoviti tjelesnu snagu.

Nemojte pokušavati riješiti sve obveze istovremeno. Ako ste zatrpani obvezama – napravite listu prioriteta. Zapitajte sebe je li ovaj konkretan zadatak najvažnija stvar koja se mora obaviti odmah sada. Ako odlučite da neki zadatak, koji je pred vama, nije važan, stavite ga sa strane dok ne budete imali više vremena. Uspostavljanje prioriteta značajno smanjuje stres, napetost i napor. Opustite se.

Stresne situacije najčešće ne možemo izbjeći. Zato je važno kako ćemo na njih reagirati. Nužno je pronaći konstruktivne načine nošenja sa stresom, najbolje pomoću tjelesne aktivnosti, uz hobije i rasonodu, odmor i druženje s dragim osobama.

ŠTO JE JAPLENCA?

Japlenca je goranski naziv za vapnenicu. Danas malo tko zna što je vapnenica pa recimo nekoliko riječi o njoj.

Piše: Karmen Delač-Petković

Geografski i geološki gledano, Gorski kotar izrazito je krševito područje koje obiluje vapnenim stijinama nastalim taloženjem sitnih ljuštura izumrlih morskih praživotinja, a ponegdje i bilja. Vapnenac je građivni materijal Velike Kapele, Risnjaka i drugih goranskih vrhova, za što su najbolji primjer prekrasne Samarske i Bijele stijene – strogo zaštićeni prirodni rezervati – čija se ljepota i krije u nevjerojatnim oblicima ogoljelih vapnenačkih naslaga. Kako bi se stijena smatrala vapnencem, u njoj mora biti najmanje 50 % minerala kalcita, a ostalo su primjese drugih materijala, o čemu ovisi i boja vapnenca.

Vapnenac je bio često rabljen građevni materijal, a korišten je i za proizvodnju *japna* (vapna) u *japlenca* odnosno vapnenicama, kojih ćemo se danas prisjetiti.

Aveo kako se vapno nekoć proizvodilo u Gorskom kotaru. Za početak valjalo je pronaći dobru „žilu“ vapnenca, a onda se u njezinoj blizini iskopala povećana rupa u zemlji u koju bi se od kamena ozidala tzv. „peć“ s otvorom za loženje oblikovanim s tri plosnata povećana kamena. Vapnenac se dalje slagao kružno uvis, a da se ne bi urušio, bio je izvana opleten tankim granjem ili povezan *drotom* odnosno žicom. Kako bi bila stabilnija, visina vapnenice nije smjela biti veća od njezine širine. Radi očuvanja topline vapnenica je bila, između kamena i pletiva, obložena *plehom* odnosno limom. Na vrhu je završena polukružno i, radi očuvanja topline, pokrivena nabijenom zemljom ili pepelom od prijašnjih vapnenica. Bio je to težak fizički rad koji je iziskivao barem dvadesetak snažnih ruku.

Potom se peć zapalila, a budući da je morala neprekidno gorjeti deset do petnaest dana, seljani bi u njezinoj blizini pripremili veliku količinu granja i organizirali uz nju danonoćno dežurstvo. Ustrajno loženje bilo je od presudne važ-

nosti za sam proces proizvodnje vapna jer morala se razviti i trajno održavati temperatura do 1000 °C. Zbog nastale topline i plinova moralo se s vapnenicom pažljivo rukovati, a zbog opasnosti od širenja požara vapnenice su se palile u rano proljeće dok je zemlja još bila mokra.

U samodostatnim seoskim kućanstvima vapno je bilo veoma važno jer se rabilo u različite svrhe. Stoga se tradicionalna proizvodnja vapna stoljećima prenosila s koljena na koljeno.

Kad bi se procijenilo da je vapnenica izgorjela, tj. da se vapnenac pečenjem pretvorio u tzv. pečeno ili živo vapno, pustilo se da se vatra ugasi i vapnenica ohladi, za što je trebalo nekoliko dana. Nakon toga vapnenica bi se „otvarala“, tj. pažljivo razrušila. Iz nje su se vadili komadi krhkog bijelog pečenog va-

pna kojim je trebalo oprezno rukovati jer nagrizi kožu i nadražuje sluznicu, a može izazvati trovanje ako se udahne ili pojede. Takvo vapno nije bilo pogodno za uporabu već ga je najprije trebalo „pogasiti“, što se činilo polijevanjem velikom količinom vode. I gašenje vapna bio je opasan proces jer da se radi o burnoj kemijskoj reakciji pri kojoj se razvija velika toplina, a tako dobiveno vapno također ima nagrizajuća svojstva.

Gašenim vapnom ličile su se odnosno krečile kuće (*kreč* je turski naziv za vapno), dodavalo se kao vezivo u žbuku pri gradnji, ličila su se stabla voćaka kako bi se uništili štetni kukci potkornjaci... Još i danas gašeno vapno ima višestruku industrijsku primjenu, a u vrijeme kuhanja na otvorenim ognjištima stambeni su se prostori ličili barem jednom godišnje pa je svaka kuća u dvorištu imala oveći ozidani i daskama prekriveni „bazečić“ za čuvanje vapna. U doba mojega djetinjstva sve su ove aktivnosti još bile dio svakodnevnog života.

Budući da je tako proizvedeno vapno bilo skupo, samostalna se tradicijska proizvodnja isplatila, a vapnenice su se gradile prilično često, o čemu nam svjedoče deseci njihovih tragova u brodmoravičkom kraju.

Sama priprema vapnenice i neprekidna skrb o njoj poticale su suradnju mještana pri poslu i povezivale ih u stremljenje prema zajedničkom cilju, što danas zovemo timskim radom. Zanimljiv primjer zajedništva i korištenja vapna opisao je u spomenici Župe sv. Nikole biskupa brodmoravički župnik Rafael Kanotti. Kad su početkom 20. st. mještani Velikih Draga odlučili u svome selu izgraditi crkvu Presvetog Srca Isusova, bio je to za njih financijski vrlo zahtjevan pothvat. Shvativši da prikupljene donacije neće biti dostatne, mještani su izgradili vapnenicu te složnim radom proizveli oko 1600 vagona vapna. Dio su iskoristili za gradnju, a ostatak prodali. Prikupili su više novaca od očekivanog pa su podigli veću i ljepšu kapelu od prvotno planirane.

Vapnenac je i danas u svijetu važna industrijska sirovina, osobito kada znamo da je u vapnenim stijinama deponirana ogromna količina nafte i zemnog plina. Međutim, tzv. kućna proizvodnja vapna je, zbog zahtjevnosti samoga procesa, pred dvadesetak godina potpuno zamrla te se Gorani danas koriste industrijski proizvedenim vapnom, čime su, nesvjesno, izgubili jednu važnu životnu vještinu i povećali svoju ovisnost o industrijskim građevnim materijalima i trgovačkim lancima.

Krist pomiritelj

Pomirenjem u Kristu nadilazi se svaki zabilježeni ljudski slučaj pomirbe.

(Poslanica Efežanima 2,14-16)

Piše:
Tomislav Zečević

Kad molimo Vjervanje, jasno is-povijedamo vjeru u „Boga Oca Svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje“ i time priznajemo da je Bog Otac subjekt stvaranja te odmah povezujemo uz Boga Oca i ulogu Pomiritelja. Zaista, u Novom zavjetu i većini Pavlovih i pavlovskih poslanica (kojih su autori Pavlovi učenici) naglašen je Bog Otac kao subjekt i cilj pomirenja. Ipak, u Poslanici Efežanima, u odlomku Ef 2,14-16, pronalazimo jedinstven slučaj u Novom zavjetu u kojem je sam Krist u r. 15 označen kao subjekt stvaranja (grčki glagol *ktise* znači „stvori“), i to upravo putem pomirenja: „¹⁴ Doista, on je mir naš, on koji od dvoga učini jedno: pregradu razdvojnici, neprijateljstvo razori u svome tijelu. ¹⁵ Zakon z[povijedi s propisima obeskrijepi da u sebi, uspostavljajući mir, od dvojice **sazda (stvori)** jednoga novog čovjeka ¹⁶ te obojicu u jednome Tijelu izmiri s Bogom po križu, ubivši u sebi neprijateljstvo.“

U ovom svetom tekstu vidimo da je Krist prikazan kao Pomiritelj, kao subjekt pomirenja, koje uključuje dvostruku dimenziju: prije svega vertikalno (okomito) pomirenje Boga i čovjeka te horizontalno (vodoravno) pomirenje ljudi međusobno posredstvom Krista, njegovom krvlju i smrću na križu. U Ef 2,14-16 saznajemo da Židovi i pogani nisu samo pomireni u smislu dvaju naroda koji prestaju s mržnjom i ratovanjem, već se pomirenjem u Kristu nadilazi svaki zabilježeni ljudski slučaj pomirbe. Naime pomirenje koje Bog čini u Kristu, i to pomoću Kristove spasiteljske i otkupiteljske žrtve na križu, nadmašuje sva ljudska očekivanja jer tim pomirenjem nastaje jedan novi stvor Crkve, jedan potpuno nov identitet bez rasnih i drugih razdvajanja, tako da se s pravom može govoriti o nastanku jednog novog stvorenja.

Zapravo, možemo govoriti o trostrukom učinku Kristova križa: „Prvo, ukinuo je zakon [...] kao sredstvo razdvajanja ljudi od Boga i Židova od pogana. Drugo, stvorio je jedincato novo ljudstvo iz dviju ranije nepomirljivih krajnosti, tvo-

reći među njima mir. Treće, pomirio je ujedinjeno ljudstvo s Bogom, ubivši križem svako neprijateljstvo između nas“ (J.R.W. Stott, *Efežanima*, str. 91). Stvaranjem novog pomirenog čovjeka u Crkvi se ostvaruje prvi korak sveopćeg Božjeg plana spasenja i ujedinjenja s Bogom za sve ljude, za cijelo čovječanstvo i čitav svijet, tj. za sve stvorenje koje žudi biti jedno s Bogom. Zaista, Kristovom pomiriteljskom žrtvom na križu Bog je stvorio jednog potpuno novog stvora koji je

„Ključni događaj kojim Bog ljudima nudi savez mira i osposobljava ih za izgradnju pravednoga društva jest Kristova smrt i uskrsnuće. Mi kršćani možemo se razlikovati od sljedbenika drugih religija i agnostika po motivima zalaganja za mir, ali nam je isto zajedničko dobro, jer s drugim ljudima dijelimo isti stvoreni svijet te zajedničke potrebe i opasnosti.“
(M. Zovkić, *Poslužitelj Krista Isusa među poganima*, str. 334).

otkupljen i izbavljen od potpune vlasti zla, Sotone i smrti te pozvan na život u svetosti i slobodi djece Božje. To je novost koju nam donosi novo stvaranje, koju nam donosi Krist pomiritelj, a koja se očituje u tome što je čovjek iznova i napokon slobodan odlučiti se za Boga, zaživjeti svoju izvornu bliskost s Bogom i darovanu svetost te zvati Boga svojim Ocem.

Sloboda je najveći dar Božji čovjeku i ujedno najveći i najteži zadatak koji smo pozvani ostvarivati kao nova stvorenja u Kristu, što, nažalost, ostavlja mogućnost da je zloupotrijebimo te se odlučimo protiv Boga i čovjeka. To je novost dara novog stvaranja, to

je ono što Bog od nas želi, da se u svoj svojoj slobodi sjedinimo s Kristom i pomirimo s njime kako bismo bili u miru s drugima i sa samim sobom. Kada bismo uistinu zaživjeli kao nova stvorenja, međusobno i s Bogom pomirena, kada bismo shvatili da nam je za mir dovoljan Krist i da je Bog naše najveće bogatstvo, možda više ne bi bilo ratova jer bismo napokon pronašli mir i sigurnost za kojima tragamo na pogrešnim mjestima i u pogrešnim stvarima. Kao vjernici dužni smo svakom čovjeku i cijelom svijetu naviještati da je samo u Kristu moguće postići istinski mir jer samo „on je mir naš“ (Ef 2,14). Stoga možemo i moramo vjerovati da „Kao pomiritelj i mir Krist je temelj Radosne vijesti svima, i onima koji su blizu i onima koji su daleko“ (M. Vidović, *Pavao i njegova misao*, str. 740).

Autor Poslanice Efežanima, Pavlov učenik, nastavlja razvijati Učiteljev doprinos izgradnji mira koji uključuje cijeli svijet i sve stvorenje, koje je pomireno na temelju Kristove pomirbene žrtve na križu. Time je ostvarena neviđena novost jer pomirenjem nepomirljivog Bog je stvorio jednog novog stvora Crkve i tako učinio prvi korak prema preobrazbi svijeta te nastanku novog pomirenog čovječanstva, čiji je sam Isus Krist prvijenac i koje će svoje ispunjenje naći u posljednjim vremenima. Stoga bismo završili riječima koje najbolje odražavaju pavlovski temelj mira u Kristu te jednaku važnost mira za sve ljude u svijetu, bez obzira na postojeće etničke, religijske i druge podjele među ljudima:

„Ključni događaj kojim Bog ljudima nudi savez mira i osposobljava ih za izgradnju pravednoga društva jest Kristova smrt i uskrsnuće. Mi kršćani možemo se razlikovati od sljedbenika drugih religija i agnostika po motivima zalaganja za mir, ali nam je isto zajedničko dobro, jer s drugim ljudima dijelimo isti stvoreni svijet te zajedničke potrebe i opasnosti.“ (M. Zovkić, *Poslužitelj Krista Isusa među poganima*, str. 334).

GLAZBENE ULOGE U LITURGIJSKOM SLAVLJU

Svaka je uloga ključna za uspješno liturgijsko slavlje. Svećenik, zbor, zajednica, orguljaš, psalmist i dirigent zbora / animator moraju surađivati kako bi stvorili duboko duhovno iskustvo, u kojem glazba i pjevanje uzdižu dušu i ujedinjuju zajednicu.

Piše: Andrejka Srdoč Geraci

U svakom liturgijskom slavlju različiti sudionici obavljaju specifične uloge, a svaki od njih doprinosi zajedničkom slavlju. Ove uloge imaju različite funkcije i značaj, a svi surađuju kako bi stvorili ozračje molitve i duhovnog zajedništva.

Među najvažnijima su svećenik, pjevački zbor, puk, orguljaš, psalmist i zborovođa.

Svećenik celebrant, kao predvoditelj, predsjedava liturgijskim skupom u ime Krista. On je „Christus musicus“, vodi molitvu i pjevanje, predstavljajući Krista u svojoj svećeničkoj funkciji. Svećenik pjeva određene dijelove mise, kao što su pozdrav na početku, intonacija Slave, molitve, poziv na evanđelje, euharistijska molitva, Očenaš i završni blagoslov. Njegova funkcija uključuje dogmatsku, liturgijsku i pastoralnu dimenziju.

Pjevački zbor srce je glazbene animacije liturgije. Njegova je glavna uloga podržati i voditi pjevanje zajednice. Zbor također izvodi specifične dijelove mise, poput ulazne pjesme, Gospodine, smiluj se, Slave, Aleluje, pjeva prinosnu pjesmu, Jaganjče Božji, pričesnu pjesmu i završnu pjesmu. Pjevanje zbora često se

izmjenjuje s pukom. Zbor ne smije zamijeniti narod nego treba poticati njegovo aktivno sudjelovanje. Zbor također ima zadatak očuvati glazbenu baštinu Crkve, izvodeći gregorijanske napjeve, klasičnu polifoniju, suvremenu glazbu.

Puk (narod) kao zajednica vjernika aktivno sudjeluje u liturgiji po sakramentu svetog krštenja. Pjevanje je jedan od glavnih načina na koje zajednica izražava svoje sudjelovanje, spajajući glasove kao znak jedinstva. Puk pjeva odgovore svećeniku, psalmistu, aklamacije, može pjevati izmjenično ili sve dijelove od Gospodine, smiluj se, Slava, Svet, Jaganjče i Oče naš, te može sudjelovati u pjesmama za procesije. Pjevanje naroda ne smije biti pasivno nego mora biti izraz duhovne povezanosti s Kristom.

Orguljaš orguljama, koje se smatraju tradicionalnim instrumentom, dodaje ljepotu liturgijskoj proslavi. Orguljaš treba biti stručan u sviranju i razumjeti liturgijski duh. Njegova je uloga pratiti pjevanje i stvoriti duh molitve. Orgulje ne smiju nadglasavati pjevanje nego ga trebaju podupirati i omogućiti sudjelovanje svih. Orgulje su „instrumentum“,

odnosno pomagalo koje proširuje i obogaćuje sposobnosti ljudskoga glasa.

Psalmist ima ulogu proglašavanja Božje riječi pjevanjem rezponzorijalnog psalma. Nije samo pjevač nego ministar Božje riječi. Psalmist pjeva antifonu i stihove psalma, dok zajednica ponavlja antifonu nakon svakog stiha; odnosno pjeva cijeli psalam samostalno, dok zajednica sluša i pjeva antifonu na početku i na kraju. Njegovo pjevanje treba biti jasno i razumljivo kako bi zajednica mogla prihvatiti poruku psalma. Psalmist proglašava psalam s mjesta na kojem se proglašava Božja riječ – s ambona.

Dirigent zbora (ili kapelnik, zborovođa) odnosno **animator pjevanja** ima zadatak voditi zbor, odabrati prikladne pjesme za liturgiju, podučavati dijelove i dirigitirati izvedbu. Također treba poznavati liturgiju i duh sakralne glazbe. Animatori pjevanja (ili pjevači) vode i podržavaju pjevanje zajednice, osobito u manjim crkvama gdje nema zbora i orguljaša. Njihova je uloga olakšati pjevanje zajednice. Animator koji animira puk ne smije biti u središtu pozornosti nego mora služiti zajednici i voditi je u pjevnoj molitvi. Dirigent zbora i animator trebaju posjedovati glazbene, pedagoške i organizacijske vještine, poznavanje liturgije i sposobnost stvaranja duhovnog sklada i zajedništva.

Franjevci kao istaknuti biskupi

FRANJO STIPKOVIĆ, PRVI MODRUŠKI BISKUP

U doba talijanske uprave nad našim krajevima, 25. travnja 1925. godine, bulom pape Pija XI. formirana je Riječka biskupija od župa Senjsko-modruške, Tršćansko-koparske i Ljubljanske biskupije. Nova dijeceza, čija će se stota obljetnica obilježiti ove, 2025. godine bila je izravno podvrgnuta Svetoj Stolici.

Mnogi istaknuti biskupi s našeg područja bili su redovnici. Primjerice fra Mihovil Kumar, obnovitelj trsatskog samostana u 17. stoljeću, postao je ljubljanski pomoćni biskup, a fratri Pavao Jančić (1663. – 1667.) i Pavao Budimir (1668. – 1670.) sjedili su na biskupskom stolcu u istarskom Pićnu, nekadašnjem sjedištu Pićanske biskupije. Fra Rafael Rodić, čijom je zaslugom 1930. crkva Gospe Trsatske dobila počasni naziv manje bazilike, imenovan je prvim beogradskim nadbiskupom 1924. godine. Fra Srećko Badurina, čijim je nastojanjem 1966. godine otvoren franjevački samostan na Pehlinu, bio je na dužnosti šibenskog biskupa od 1988. do 1996., a fra Ivica Petanjak iz riječkog kapucinskog samostana na Žabici 2015. godine odlazi na dužnost krčkog biskupa.

KRČKI BISKUP FRANJO I.

Na čelu drevne Krčke biskupije, osnovane u 5. stoljeću, prvi od sljedbenika sv. Franje spominje se Bonacursus iz Venecije 1258. godine, a poslije njega niz je biskupa fratara. Jedan od njih bio je Franjo I., konventualac, koji je na stolici krčkog biskupa sjedio 12 godina, a potom postao prvim modruškim biskupom kao Franjo Modrušanin Stipković (1456. – 1461.). Papa Eugen IV. imenovao ga je potkraj 1444. godine krčkim biskupom. Kad su sredinom lip-

Piše: Goran Moravčec

nja 1449. godine sinovi slavnog kneza Nikole IV. Frankopana dijelili očevinu u Modrušu, među svjedocima je, uz krbavskog biskupa Vida Ostojića Korčulina te senjskog Andrije Dračkog, bio i krčki biskup Franjo I., koji je 29. listopada 1456. godine premješten iz Krčke biskupije u Krbavsku.

Kao krbavski biskup Stipković je prebivao u Modrušu i prije nego što je ondje iz stare Krbave preneseno sjedište biskupije. U jednoj ispravi iz 1457. godine Stjepan II. Frankopan naziva ga „Frančiško Modrušanin, biskup modruški i krbavski“.

Franjo Modrušanin bio je sa Stjepanom II. u izaslanstvu kod pape Pija II. kako bi upoznali Svetog Oca sa stanjem u hrvatskim krajevima koje je pustošila osmanlijska vojska. Papa je diljem Europe tražio saveznike za borbu protiv Osmanlija te je 1459., godinu dana nakon svoga izbora, sazvao kongres u Mantovi na koji je pozvao sve europske vladare. Međutim, odaziv nije ispunio njegova očekivanja jer su mnogi tada još uvijek bili ravnodušni prema zamisli o zajedničkom otporu osmanskoj sili. Franjo Modrušanin dobio je pristanak Pape za preseljenje biskupskog sjedišta

u Modruš te je modruškim biskupom imenovan 4. lipnja 1460. godine. Pio II. preminuo je 1464. godine, a njegova zamisao o križarskom ratu protiv Osmanlija potpuno je napuštena te se biskupsko područje kojim je upravljao Franjo Modrušanin Stipković našlo u još većoj pogibelji.

Sv. Franjo i vuk - Košljun

CRKVA GOSPE OD ČUDESA U OŠTARIJAMA

Ime biskupa Franje Stipkovića povezano je i s crkvom Blažene Djevice Marije od Čudesa u Oštarijama. Crkvu je oko 1450. godine dao podići Martin Frankopan, a dovršio ju je njegov brat Stjepan II. Papa Pio II., koji je bulom izdanom u Sieni 30. ožujka 1459. godine dodijelio oštarskom prošteništu neke posebne povlastice, navodi da je na to bio „potaknut molbama našeg brata Franje, biskupa krbavskoga, i ljubljenog sina plemenitog Stjepana Frankopana, kneza i gospodara istoga mjesta“.

PRIJENOS BISKUPSKOG SJEDIŠTA IZ UDBINE U MODRUŠ

Nakon što je papa Pio II. odobrio prijenos biskupskog sjedišta iz Udbine u Modruš, papinskom bulom mjesto je dobilo „trajan naslov grada“. Moćni Tržan-grad, kako se vjerovalo, trebao je odoljeti naletima osmanske sile, ali kasniji će događaji pokazati sve slabosti hrvatske obrane. Franjo Modrušanin u svojstvu modruškog biskupa počeo je preuređivati crkvu svetog Marka, koja od njegova imenovanja postaje prvostolnicom sv. Marije. No posvećenje katedrale biskup Franjo nije dočekao jer je uskoro umro te je sahranjen u obližnjoj crkvi sv. Antuna u Modrušu.

Franju Modrušanina Stipkovića naslijedio je Nikola Kotoranin Modruški (1461. – 1480.). I on je bio suočen s puštošenjima zbog kojih je kasniji biskup Kristofor Dubrovčanin (1480. – 1499.), franjevac, morao s kaptolom 1493. godine pobjeći pred Turcima u Novi. Strateški značaj Modruša uvjetovao je prijenos biskupskog sjedišta iz Udbine u doba snažnih turskih provala. Međutim, ni Modruš nije izdržao nalete Osmanlija te je središnja točka obrane 1500. godine postao Ogulin.

Biskup Kristofor preminuo je 1499. godine, a sahranjen je u crkvi sv. Filipa i Jakova u Novom. Njegovim dolaskom Novi je postao sjedište modruških biskupa te će to i ostati do 1570. godine, iako je i biskup Šimun Kožičić Benja (1509. – 1536.) morao bježati pred

Turcima iz Vinodola u Rijeku, gdje će 1530./1531. „v hiži njegova prebivanja“ utemeljiti Riječku glagoljsku tiskaru otisnuvši u njoj šest knjiga.

Biskup Dionizije Pioppo (1554. / 1560. – 1561.), koji u biskupiju nije dolazio, umro je 1569. u Ostrogonu te poslji njegova nisu više imenovani posebni modruški biskupi. Papa 1567. godine spaja Modrušku biskupiju sa Senjskom i za sjedište određuje Senj. Oslobođenjem Like i Krbave 1689. godine pokrenuta je rasprava o tome jesu li

Mordruška i Krbavska biskupija istovjetne, bez obzira na to što je 1460. godine biskupsko sjedište bilo premješteno iz Krbave u Modruš. Godine 1702., u doba biskupa Martina Barjkovića (1699. – 1704.), kako ne bi bilo nedoumica oko toga je li riječ o jednoj ili dvije biskupije, odlučeno je da se ta biskupija ubuduće zove Modruška ili Krbavska. Biskupija dvojnog imena prestala je postojati 1969. godine uspostavom Riječko-senjske nadbiskupije.

Nebeski zaštitnik Modruške biskupije bio je sv. Marko evanđelist. Upravo na njegov blagdan, a u doba talijanske uprave nad našim krajevima, 25. travnja 1925. godine, bulom pape Pija XI. formirana je Riječka biskupija od župa Senjsko-modruške,

Tršćansko-koparske i Ljubljanske biskupije. Nova dijeceza, čija će se stota obljetnica obilježiti ove, 2025. godine, bila je izravno podvrgnuta Svetoj Stolici.

Mrkopalj

KNJIGA O STJEPANU HORŽIĆU, PREZBITERU I MUČENIKU

Župa Mrkopalj izdala je knjigu o mrkopaljskom kapelanu i upravitelju župa Ravna Gora i Vrbovsko Stjepanu Horžiću kojega su, nakon višemjesečne torture u OZNA-inu zatvoru u Delnicama, zbog ljubavi prema Bogu, Crkvi i domovini Hrvatskoj, u 27. godini života, na području delničke vojarnje, strijeljali partizani 30. siječnja 1945. Tijelo mu nikada nije pronađeno. Knjigu „Stjepan Horžić mučenik za Boga i Hrvatsku“ napisao je aktualni mrkopaljski župnik Ante Zovko i u djelu otkriva lik, životni put i osobnost toga prezbitera i mučenika, iskrena molitelja, požrtvovna radnika u vinogradu Božjem i svjesna Hrvata. Knjiga se može naručiti u župnom uredu u Mrkoplju ili pozivom na broj: 091 589 18 58, kao i putem e-adrese: zupamrkopalj@gmail.com. Cijena je 19 eura.

Stjepan Horžić rođen je u Rakovcu Kalničkom 26. prosinca 1918. Pučku školu pohađao je u Ljubeščici (1925.–1929.), klasičnu gimnaziju na Šalati (1929.–1937.), a bogosloviju (1937.–1942.) u Zagrebu, Senju i Sarajevu. Za svećenika Senjske i Modruške ili Krbavske biskupije zaređen je u Zagrebu 17. kolovoza 1941. Bio je kapelan u Mrkoplju, kapelan kateheta u Kraljevici i upravitelj župa Ravna Gora i Vrbovsko. Njegov žar u radu s mladima vrlo je zasmetao zloglasnoj OZNA-i. U listopadu 1944. partizanske su ga vlasti uhitile u Mrkoplju te zatvorile i mučile u Delnicama gdje je u montiranom jednodnevnom procesu 31. prosinca 1944. osuđen na smrt. Ako postoji, presuda još nije pronađena. Komunistički revolucionari strijeljali su ga u Delnicama 30. siječnja 1945. Bilo mu je 26 godina i mjesec dana. Grob mu je zatr, a do danas se ne zna gdje su mu kosti.

Knjiga nosi naslov *Stjepan Horžić mučenik za Boga i Hrvatsku*, ima 288 stranica i tvrdog je uveza. Temelji se na arhivskim izvorima i kazivanju svjedokâ te donosi i pet tekstova Stjepana Horžića.

Biskupsko ređenje

Želim naviještati nadu

„Budi pastir Božji i lički, budi predvodnik Božjega naroda poput božanskoga Učitelja Isusa Krista, Dobroga Pastira: u katoličkome nauku čvrst kao Velebit, uporan u radu kao brzaci Plitvičkih jezera, milosrdan i topao kao lička vuna, oštar u obrani vjere kao lička zima, hrabar i uporan kao senjski uskok, neustrašiv i silan u propovijedanju Božje riječi kao senjska bura, a kada čuješ zavijanje vukova ili brundanje medvjeda, ti Gospodinu ponavljam molitvu i određenje svoga srca i biskupske službe: *Gospodine, ti znaš da te volim.*”, rekao je u propovijedi biskup Bogdan.

Novi gospičko-senjski biskup Marko Medo zaređen je u subotu 14. prosinca u gospičkoj katedrali. Glavni zaređitelj bio je vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj Jure Bogdan, a suzaređitelji zagrebački nadbiskup i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije Dražen Kutleša te riječki nadbiskup i metropolit Mate Uzinić. Apostolski nalog pročitao je nuncij u Republici Hrvatskoj Giorgio Lingua, a zatim je biskup Bogdan izrekao prigodnu homiliju.

Poručio je biskupu Medu da čvrsto vjeruje da će ono što su prvi biskup Gospičko – senjske biskupije blagopokojni Mile Bogović i njegov nasljednik Zdenko Križić zajedno s klerom, pukom i Bogu posvećenim osobama, započeli i vodili, i on uspješno nastaviti.

Poručio je i da ne postoji škola ni obrazovanje čijim se svršetkom odmah prima biskupska služba. „Nisu je završili ni u njoj diplomirali prvi apostoli, ali su Radosnu vijest – evanđelje – pronijeli cijelim svijetom. Uspjeli su u tome jer ih je vodio Duh Gospodnji, kojemu su bili otvoreni i poslušni. Samo je jedna škola za pastirsku, biskupsku službu: nasljedovanje Krista, Dobroga Pastira”, naglasio je biskup Bogdan.

„Neka te u tvojoj pastirskoj službi prati zagovor Blažene Djevice Marije od Krasna i tvoga nebeskog zaštitnika sv. Marka evanđelista”, zaključio je Bogdan obraćajući se biskupu Medu.

Nakon popričesne molitve otpjevan je himan „Tebe Boga hvalimo”, a zatim su prigodne govore uputili predsjednik HBK-a Kutleša u ime biskupske konferencije, dosadašnji dijecezanski upravitelj Gospičko-senjske biskupije Richard Pavlič u ime biskupije i Lucija Ratković u ime vjernika laika.

Nadbiskup Kutleša poručio je biskupu Medu da su izazovi suvremenog svijeta, na koje su pozvani odgovoriti pastirskim svjedočenjem, raznoliki i zahtjevni. „Čuvaj ono što ti je povjereno! Polog vjere blago je koje smo primili, a ne izmislili. Povjereno nam je zlato nauka katoličke vjere, koje treba čuvati čisto i neokaljeno, štiti od zastranjenja i predati budućim generacijama u njegovoj izvornosti”, rekao je.

Potom ga je potaknuo da čuva čistoću nauka naglasivši kako uloga pastira nije u stvara-

nju nekog novog nauka nego u produblivanju razumijevanja primljenog.

„Prilagođavaj teološki izričaj, a ne nauk! Crkva neprestano odgovara na potrebe vremena prilagođujući vlastiti izričaj razumijevanju suvremenog čovjeka. Razumijevanje istine raste, a u tom procesu ‘pastir mora biti spreman na autentičnu smjelost’ čuvajući sam nauk nepromijenjenim. Kao pastir pozvani ste govoriti riječi koje će razumjeti današnji čovjek, ali koje će u sebi nositi vječnu istinu evanđelja”, kazao je mons. Kutleša.

Biskupa Medu potaknuo je da radi na razvoju nauka, a ne na njegovoj promjeni. „Ne dopustite da se na njivi Crkve, koju su naši predci obrađivali, zametnu pogubne novotarije; čuvajte i brižno gajite istu onu pšenicu koja je nekoć sijana, da bi i danas, u Vašoj biskupiji, donosila plodove svjetla, milosti i istine. Neka u Vašim rukama polog vjere raste poput cvijeta koji raste iz istog stabla i iz istog korijena – sve bogatiji, ljepši, jasniji i sjajniji, ali uvijek isti i neoskvrnjen u svojoj naravi”, zaključio je obraćanje mons. Medu poželjevši da ga u svemu vodi Duh Sveti, uzor mu bude Krist, a zagovor Marije, Majke Crkve, da mu bude pomoć i utjeha.

Na kraju se nazočnima obratio i novi gospičko-senjski biskup Marko Medo, zahvalivši svima koji su na bilo koji način utkani u njegov život. Istaknuo je da u Gospičko-senjsku biskupiju dolazi širom otvorena srca. „U ovome vremenu tjeskobe i straha želim naviještati nadu koja ne vara, nadu koja ne postiđuje. Neću se umoriti navješćivati tu nadu koju nam je ostavio raspjeti Gospodin. Neumorno ću kucati na vrata svih ljudi dobre volje i na svaku župu moje biskupije, posebno na naše mlade, koji su nada Crkve i hrvatskog naroda. Siguran je znak nade i sklapanje novih brakova i rađanje djece, koja su izravni glasnici nade njihovih roditelja koji su odlučili donijeti na svijet novi život i time posvjedočiti nadu koja je u njima. Svjestan sam da taj put iziskuje i mnogo trpljenja, no vjerujem i nadam se da će Bog dati snage jer on svojih nikada ne ostavlja”, istaknuo je između ostaloga biskup Medo.

Otvorenje Jubilarne godine

BUDITE PREKRASNE I SVETE OBITELJI

„U svijetu u kojem su napredovanje i nazadovanje isprepleteni, Kristov križ ostaje sidro spasenja: znak nade koja ne razočarava, jer se temelji na ljubavi milosrdnoga i vjernoga Boga“, rekao je biskup Medo.

Gospičko-senjski biskup Marko Medo otvorio je u nedjelju 29. prosinca, na blagdan Svete obitelji Isusa, Marije i Josipa, Jubilarnu godinu u gospičkoj katedrali Navještenja Blažene Djevice Marije.

Biskup, svećenici, poslužitelji, žene u narodnim nošnjama, članovi povijesne postrojbe Ličke pukovnije i vjernici okupili su se kod crkve sv. Ivana Nepomuka odakle su se, u procesiji za Gospodinovim križem, uputili u ophod prema katedrali. Tijekom euharistijskoga slavlja poseban znak svečanoga otvaranja jubilejske godine naglašen je hodočašćem cijele biskupijske Crkve, koja u procesiji ide za križem, i svečanim ulaskom u katedralu, gdje pastir mjesne Crkve obavlja

svoju službu naučavanja, predvodi slavljenje božanskih otajstava i liturgiju hvale i prošnje te vodi crkvenu zajednicu.

Koncelebrirali su tajnik i kancelar Mišel Grgurić, gospički župnik o. Anto Knežević i udbinski dekan i župnik Josip Šimatović. Pjevanje je predvodio katedralni zbor uz glazbenu pratnju Nikole Perišića.

„U svijetu u kojem su napredovanje i nazadovanje isprepleteni, Kristov križ ostaje sidro spasenja: znak nade koja ne razočarava, jer se temelji na ljubavi milosrdnoga i vjernoga Boga. To je put Božje svete obitelji koja, u sadašnjosti Crkve, hodi prema nebeskomu Jeruzalemu. I upravo danas na blagdan Svete obitelji otvorili smo jubilejsku godinu, godinu

nade i intenzivnijeg življenja naše vjere, kao da nam Crkva želi skrenuti pažnju na jednu bitnu činjenicu, stvarnost – a to je obitelj“, rekao je biskup.

„Moramo priznati da za to što još uvijek možemo koristiti naziv suprug i supruga, a ne fluidne izraze poput partner i partnerica, trebamo zahvaliti Katoličkoj Crkvi. I što još uvijek možemo koristiti prekrasne nazive otac i majka, a ne zamagljene izraze poput roditelj 1 i roditelj 2, trebamo zahvaliti Katoličkoj Crkvi. Danas je naime na djelu đavolski plan koji želi promijeniti temeljnu strukturu čovječanstva, umišljajući da može zamijeniti Boga i znati više od njega. A dramatične posljedice već su vidljive.“

Pozvao je okupljene da uvijek budu svjesni koliko je važna obitelj te ih pozvao da budu prekrasne i svete obitelji, vjerne u molitvi krunice i sakramentalnom životu. Na svršetku misnog slavlja biskup je vjernike pozvao da budu hodočasnici nade te naglasio kako su, uz gospičku katedralu Navještenja Blažene Djevice Marije, u Gospičko-senjskoj biskupiji još proglašene četiri jubilarne crkve u kojima je moguće dobiti potpuni oprost (konkatedrala u Senju i svetišta u Krasnu, Oštarijama i Udbini).

BISKUP OTVORIO JUBILEJSKU GODINU U JOSIPOVU SVETIŠTU U KARLOVCU

Gospičko-senjski biskup Marko Medo u srijedu 15. siječnja predvodio je svečanost otvaranja redovite jubilejske godine za Nacionalno svetište svetog Josipa u Karlovcu, 33. obljetnicu međunarodnog priznanja Republike Hrvatske i prvu srijedu Velike pobožnosti svetom Josipu u Josipovu svetištu u Karlovcu, gdje ga je dočekaio rektor svetišta Antun Sente ml.

Na misnom slavlju sudjelovali su brojni hrvatski branitelji kao i obitelji poginulih i preminulih branitelja, a pjevanje su animirali članovi policijske klape „Sveti Mihovil“. Vjeru u Boga posvjedočio je hrvatski branitelj Srećko Karić, koji je u Domovinskom ratu više puta bio ra-

njen te na čudesan način, uz jaku volju i pouzdanje u Boga, ponovno prohodao. Brojne hodočasnike predvodili su župljani svetog Franje Ksaverskog sa Švarče sa svojim župnikom Dujom Kurtovićem.

U prigodnoj homiliji biskup Medo pozvao je okupljene da se na prvu srijedu pobožnosti svetom Josipu, zaštitniku hrvatskoga naroda, u nacionalnom svetištu koje je posvećeno njemu prisjete i Bogu zahvale na trideset trećoj godišnjici priznanja hrvatske države. Po uzoru na sv. Josipa, pozvao je i na pomoć bližnjemu. „Očito je da slušanje u društvu u kojem nitko nema vremena za drugoga predstavlja velik dar i važnu poruku. Da-

nas u svijetu tehnike i materijalizma riskiramo da budemo usamljeni u mnoštvu rastresenih i na sebe usmjerenih ljudi. Svijet je pun usamljenih ljudi, pogotovo starih i nemoćnih, daleko od naših očiju, koji često umiru sami. Sveti Josip bio je čovjek slušanja. Učimo od njega sposobnost obraćanja pozornosti na Boga kako bismo obraćali pažnju na Božju djecu, odnosno na naše bližnje.“

Nakon misnog slavlja nastavljen je prigodni program u Velikoj dvorani Nacionalnog svetišta sv. Josipa, u kojem su prigodnu riječ uputili ministar branitelja Tomo Medved, karlovačka županica Martina Furdek Hajdin i karlovački gradonačelnik Damir Mandić, te Višnja Mihalić-Mikuljan, predsjednica Dokumentacijskog memorijalnog centra.

BISKUP KRSTIO PETO DIJETE OBITELJI RAMLJAK I ŠOLAJA

Gospičko-senjski biskup Marko Medo krstio je 19. siječnja u župnoj crkvi sv. Jurja mučenika u Korenici djevojčicu Emili, peto dijete u obitelji Darka i Sanje Ramljak.

Misu je predvodio u zajedništvu s mjesnim župnikom Milom Čančarom, župnim vikarom Karlom Špoljarićem. U homiliji se osvrnuo na položaj obitelji u današnjem vremenu i na problematiku zla koje neprestano pogađa obitelji.

„Evandjelje nas podsjeća na to da je obitelji potrebno ozračje mira, a kako bi se sačuvao mir, nijedna žrtva nije prevelika.

Obitelj Ramljak

Obitelj Šolaja

Nije kršćanska ona obitelj koja muči (guši, pritišće) svoju djecu riječima, zahtjevima i opomenama. Kršćanska obitelj jest ona u kojoj se ponizno živi vjera, podsjećajući na to da Bog uvijek djeluje u punini i dosljednosti.“

Biskup Medo krstio je 22. prosinca u Crkvi hrvatskih mučenika na Udbini dječaka Jonu, peto dijete u obitelji Marka i Marijane

Šolaja. Euharistiju je predvodio u koncelebraciji s mjesnim župnikom i čuvarom Svetišta Josipom Šimatovićem te župnim vikarom Andrijom Kekićem.

ZAPOČELI DEKANATSKI SUSRETI KRIZMANIKA

Centar za mlade „Bl. Miroslav Bulešić“ bio je u subotu 25. siječnja domaćin prvog ovogodišnjeg Dekanatskog susreta krizmanika Riječke nadbiskupije. Tim Ureda za mlade osmislio je niz radionica kako bi krizmanici upoznali posebnost svoga imena, opisali svoj identitet izradom personaliziranih narukvica te reflektirali o svom mjestu u obitelji, školi i u Crkvi.

Svoje znanje krizmanici su mogli provjeriti interaktivnim i zabavnim kvizom, a uslijedilo je pokorničko bogoslužje i pojedinačna ispovijed. Cijeli susret završen je hodočašćem

do Trsatskog svetišta, gdje su mladi riječkih župa prešli prag jubilarnih vrata, čuli nešto o povijesti lokaliteta te zajednički molili zagovor Gospe Trsatske, Majke Milosti.

„Želja nam je da se krizmanici pojedinih dekanata bolje upoznaju te da otkriju jedni druge kao hodočasnike nade. Također, htjeli bismo da

mladi otkriju Centar za mlade kao mjesto koje im lokalna Crkva stavlja na raspolaganje kao mjesto susreta i formacije, pod zaštitom bl. Miroslava Bulešića, mučenika krizme“, poručili su iz Ureda.

DUHOVNA OBNOVA BRANITELJSKIH OBITELJI

Na inicijativu braniteljskih udruga iz RH i s nakanom duhovne obnove braniteljskih obitelji, 18. siječnja riječki nadbiskup Mate Uzinić predvodio je liturgijsko slavlje u katedrali sv. Vida.

Nadbiskup je u propovijedi istaknuo kako je solidarnost s braćom i sestrama, po uzoru na Isusa u svemu osim u grijehu, ono što je hrvatske branitelje u jednom trenutku povijesti učinilo onima koji su se odazvali pozivu: „Pođi za mnom. Slijedi me.“ No osvrnuo se i na posljedice rata koje su ostale na braniteljima, ali i članovima njihovih obitelji ili obitelji koje su u ratu ostale bez svojih članova. „Rat nije prošao onima koji su bili njegovi sudionici. On se sa svojim posljedicama nastavlja u njihovu životu.“ Nastavljajući, upozorio je da rat ne smije biti mržnja prema drugome i želja da se ubije drugoga, nego želja da se drugoga spasi. Zapravo, bilo bi dobro nikada ne

biti izloženi takvim situacijama, ali nekada je to, nažalost, neizbježno.

U tom smislu nadbiskup je spomenuo one koji u ratu nisu uzeli oružje, ali su svojim radom i doprinosom onemogućili ratu da bude odgovor na onu situaciju u kojoj su se našli. Naveo je primjer multietničkih zajednica Gorskog kotara (Hrvatska) i

Tuzle (Bosna i Hercegovina), koje su tijekom ratova 1990-ih očuvale lokalni mir, o čemu piše Valentina Otmačić u knjizi koja je dan ranije predstavljena u Rijeci, pod naslovom „Otpor međuetničkom nasilju: pristupi transformaciji sukoba unutar lokalnih zajednica u Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini“. „Trebalo bi odati priznanje i tim ljudima što su na takav način slijedili Isusa i učiti od toga kako se naši međusobni sukobi, naša međusobna nerazumijevanja ne bi pretvarali u nasilje, u rat,“ istaknuo je Uzinić. Na misi je pjevala klapa Sveti Juraj HRM.

DUHOVNA OBNOVA „HODOČASNICI NADE“ NA SUŠAKU

Na blagdan Obraćanja sv. Pavla 25. siječnja i na početku Jubilarne 2025. godine u Katoličkoj Crkvi, u prostoru samostana Milosrdnih sestara Sv. Križa na Sušaku, održana je duhovna obnova za mlade pod temom, ujedno i geslom Jubileja: „Hodočasnici nade“.

Susret je započeo uvodnom molitvom i međusobnim upoznavanjem, nakon čega je uslijedilo kratko predavanje u kojem je predstavljen dokument pape Franje - bula o proglašenju Redovnog jubileja godine 2025. „*Spes non confundit*“ - „*Nada ne postiđuje*“.

Susret je nastavljen u molitveno-meditativnom razmatranju Božje riječi (*Lectio divina*), a u večernjim satima mladi su, uz molitvu svete krunice, hodočastili do Svetišta Majke Božje Trsatske, gdje su, uz priliku za sakrament pomirenja, sudjelovali na euharistijskom slavlju. Pri povratku u samostan sestara uslijedila je večera, a susret je zaključen klanjanjem pred Pre-

svetim Oltarskim Sakramentom, u duhu ekumenske Molitvene osmine za jedinstvo kršćana, molitvom Akatista.

s. Marijela Nikolić

Tri kralja – Bogojavljenje

DIJETE ISUS UČI NAS ŠIRINI I OTVORENOSTI SRCA

„Dijete Isus uzor nam je za obiteljski život, ali i za život Crkve i cijeloga svijeta u svim dimenzijama. Zato u središtu ovog blagdana nisu tri mudraca, nego onaj kojemu su se došli pokloniti i koji je u središtu cijele liturgijske godine. On je početak i završetak našeg spasenja i važno je da i mi, poput trojice mudraca, dođemo u Isusov dom, zavirimo u to ozračje i u tom ozračju prepoznamo i prihvatimo poruke i pouke za svoj vlastiti život i novi smjer u vlastitom životu“, rekao je na početku propovijedi riječki nadbiskup Mate Uzinić, u katedrali sv. Vida u Rijeci, predvođeni u ponedjeljak 6. siječnja svečano misno slavlje u povodu proslave blagdana Bogojavljenja.

U homiliji nadahnutoj svetkovinom Bogojavljenja i liturgijskim čitanjima toga dana izdvojio je tri poruke. Kao prvu, naveo

je da nas Dijete koje su mudraci vidjeli uči važnosti malenosti, poniznosti, važnosti onoga „dati se u ruke drugoga“, dopustiti drugome da nas služi, da nas posluhuje.

Kao drugu važnu poruku nadbiskup je istaknuo da imamo Boga koji nije došao samo biti služen, nego i služiti. Kao treću važnu pouku istaknuo je da je Bog u Betlehemskom Djetetu Bog u čijem srcu i domu ima mjesta za svakoga.

Okupljene vjernike potaknuo je da, po uzoru na trojicu mudraca, dođu u dom u kojemu nam Bog pokazuje kako se trebamo prepustiti drugima i surađivati s drugima, kako trebamo služiti drugima i darovati se drugima. Dijete Isus uči nas toj širini i otvorenosti srca i otvorenim vratima za sve.

BOŽIĆ - ŽELIMO BITI SVJETLO, A NE NOSITI SVIJEĆU

„Želim vam radostan Božić“, rekao je riječki nadbiskup Mate Uzinić na početku božićne mise u katedrali sv. Vida, „kako bi se ta radost dogodila u nama i širila drugdje, ne bilo kakva radost nego Božićna radost, radost evanđelja. To je ona radost koja čini radosnim druge, a još više onoga tko je nosi u sebi.“

Brojni su vjernici na božićno jutro pohodili riječku katedralu i poklonili se tek rođenom Isusu, okupanom suncem u jaslama ispred oltara. Katedralni zbor *Cantores Sancti Viti* dao je uzvišen ton svečanoj liturgiji, a nekoliko je televizijskih redakcija postavilo svoje kamere i mikrofone.

Nadbiskup je propovijed posvetio svjetlu potaknut nedavnim tragičnim događajem u zagrebačkoj osnovnoj školi. „Svjetlo simbolizira Isusa, njegovo rođenje, ali ono nam je poticaj da i sami postanemo svjetla, svjetiljke. Ali kakve? Možda u odgovoru na ovo pitanje mogu upotrijebiti jedan transparent koji je ovih dana nošen u mimohodu za sigurnu školu. Na tom transparentu je pisalo: želimo biti svjetlost društva, a ne nositi svijeću.“

Nadbiskup je pojasnio da su tu poruku poslali prosvjetni djelatnici, ali to je zadaća koju ima i svaki kršćanin. Objasnio je i na koji način snagom vjere postati svjetlo ovoga svijeta i donositi svjetlo drugima. Za to su potrebne tri stvari: iskra, gorivo i kisik. Iskra je upaljena rođenjem Kristovim, gorivo je za vjernike molitva, a kisik ozračje koje svojim djelovanjem stvaraju u društvu. Kisik je djelotvorna ljubav.

Objašnjavajući kako je Bog iskra kršćanskog života, poslužio se riječima pjesme riječkog rock

pjevača Damira Urbana: „Trebam tako malo, skoro ništa. Jedan kremen i jedna iskra. Da tama ode za uvijek iz sna. A čudovišta padaju.“

„Isus je svjetlo svijeta i naučit će nas biti svjetlo svijeta i pomoći nam svojom iskrom da to možemo biti. Da budemo, kako kaže transparent naših prosvjetara, svjetlost društva, a ne oni koji svojim ponašanjem, bilo mislima, bilo riječima, bilo djelima, bilo propustima uzrokuju da se u našem društvu i svijetu moraju nositi svijeće“, rekao je nadbiskup Uzinić.

POLNOĆKA - BOG NIJE DOŠAO U SILI I SNAZI

Riječki nadbiskup Mate Uzinić predvodio je polnoćku, misu iščekivanja i proslave Kristova rođenja, na Badnjak 24. prosinca u 24.00 u riječkoj katedrali sv. Vida.

„Bog nije došao u sili i snazi nego se pojavio među nama u slabosti ljudskog obličja“, rekao je nadbiskup u propovijedi pozivajući političare i vjerske vođe da budu nosioci nade i mira, u službi malenih i siromašnih.

„Mesija se pojavljuje na drugačiji način od onoga kako se stoljećima očekivalo. Bog se pojavio među nama u slabosti ljudskog obličja“, rekao je. Nadbiskup je objasnio kako je time postao blizak svakome čovjeku u svim životnim trenucima, pa i onim najtežim. Podsjetio je na tragičan događaj u zagrebačkoj osnovnoj školi, ali i na pogibelj pod nadstrešnicom u

Novom Sadu, smrtonosni napad na božićni sajam u Magdeburgu, ratove u Ukrajini i Gazi.

„On nije došao da bi nam rekao kako će sve to prestati. Ali nam je pokazao način na koji bi to moglo prestati ako želimo. Došao je i kako bi nam rekao da čak i kada se sve to događa, više nismo sami. On je s nama. On je naša nada. On nama koji smo u njega povjerovali, i svim nevinim žrtvama ljudskog ludila,

pohlepe, sebičnosti i mržnje, u Božiću poručuje da je na strani onih koji su maleni, siromašni, potlačeni. On s njima pati i umire, ali živi jer on je Bog živih“, poručio je nadbiskup Uzinić.

Misa iz riječke katedrale mogla se pratiti izravno, a i dalje je dostupna na YouTube kanalu Riječke nadbiskupije.

MISA ZAHVALNICA U KATEDRALI SVETOG VIDA: „ŠTO IMAŠ, A DA NISI PRIMIO?“

Na večernjem misnom slavlju u katedrali svetog Vida, posljednjem u staroj godini, vjernici grada Rijeke zahvalili su za svako dobro primljeno od Gospodina u protekloj 2024. godini. Misno slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić sa su-slaviteljima, generalnim vikarom Riječke nadbiskupije Mariom Tomljanovićem i vikarom za pastoral Mariom Gerićem.

U propovijedi nadbiskup Uzinić naglasio je da nije važno imati stav zahvalnosti samo za proteklu godinu, već i za cjelokupnu povijest spasenja.

Nadbiskup se u propovijedi također dotaknuo poruke pape Franje za 58. Svjetski dan mira, koji se slavi 1. siječnja, poručivši: „Trebamo se zapitati otkuda nam sve što imamo i sve što jesmo. Čovjek često ne prepoznaje svoje darove i često nije svjestan nejednakosti i nepravde koja se zbiva u svijetu.“

Za sve što imamo i jesmo trebamo biti zahvalni, i trebamo težiti uklanjanju nepravde i nejednakosti. Zašto imam određene darove i milosti – prepoznavanje toga traži zahvalnost i dijeljenje s drugim. Bog nas sve jednako ljubi, nema privilegiranih. Zato se i utjelovio kao dijete da bismo ga prihvatili.“ Istaknuo je kako je posebno bolno kada uočimo da se koncentracija svjetskog bogatstva nalazi kod onih koji se nazivaju kršćanima. „Biti kršćanin znači biti primjer drugima i prepoznati potrebe bližnjih i nejednakost oko nas.“

Propovijed je nadbiskup zaključio mišlju da je misa zahvalnica ujedno i prilika za prepoznavanje darova i rast u suosjećanju i milosrđu prema bližnjemu te je usmjerio srca vjernika na molitvu.

Eva Marković

Neograničena radost

Piše:
Daria Ljevar

Najkraći mjesec u godini bio je prvi mjesec mog ozbiljna pisarja, a dogodio se prije šest godina, sve zbog jedne sasvim nove novogodišnje noći.

Budući da nisam mogla sakriti oduševljenje, podijelila sam ga sa svijetom preko fejsa, uz crveni ruž i, tada mi najdraže, crne naočale. Iščekivala sam osamnaesti rođendan i... znate one priče o ulasku u svijet odraslih, meni je trebao prostor i alat s kojim ću rasti. Složili su se iskusni i mudri ljudi da će mi dati povjerenje i tako je u Zvonima započela moja ozbiljnost u Crkvi i za Crkvu. Mislim da sam, zahvaljujući prostoru i povjerenju koje sam ovdje dobila, istinski zavoljela Crkvu, sa svim njezinim blagom i ranama. Ovdje uvijek smijem reći što mislim i kako se osjećam. Više od pola života zapisano je ovdje. Ne, nisam baš tako stara, ali sva zrelost života, kako ona zgodna tako i ona nezgodna, ispisana je negdje u Zvonima. Istina, trebalo je preživjeti sve nesigurnosti, odustajanja i ispitne rokove.

Danas sam neizmjerljivo zahvalna tim iskusnim i mudrim ljudima koji nisu odustali od mene, niti meni dopustili da odustanem. Ovdje sam učinila prve korake ustrajnosti, trenirala vjernost i dobila odgovornost. Ovdje svaki mjesec zahvaljujem za davno uslišanu molitvu, tu sam baš svoja na svoje. Sad, kad zovu neke nove žetve, ovdje uvijek mogu oslušivati što i kako trebam činiti. Imati ovdje mjesto velik je dar. U Zvonima je izraslo svako buduće služenje.

Crkva već neko vrijeme raspravlja o načinima te proučava i predlaže načine na koje može potaknuti osobe s invaliditetom na življenje svoga poziva u krilu Crkve, koja je naš dom. Jedan od primjera započeo je prije šest godina u Gradu koji Teče, u Mjesečniku za kršćansku kulturu.

Kaže sveti Pavao da se svakome daje očitovanje Duha na korist. Nadam se da je mojih šest godina bilo korisno dragim čitateljima, a na proslavu dragoga Boga. Svima nam želim blagoslovljenu, korisnu i radosnu novu sezonu!

Skrad

IZLOŽBA LIKOVNIH I LITERARNIH RADOVA

Povodom 30. godina izgradnje zidane kapelice Marijina Uznesenja na nebo na Skradskom vrhu Župa sv. Izidora Skrad raspisala je likovni i literarni natječaj pod temom „Marija – naša nebeska Kraljica“. Natječaj je bio otvoren od 15. svibnja (blagdan sv. Izidora, župnog zaštitnika) do 5. kolovoza (blagdan Gospe Snježne). Time smo na simboličan način povezali blagdan našeg župnog zaštitnika sv. Izidora i našu Gospu za čiji blagdan smo se svečano pripremali.

Na natječaj je pristiglo 11 literarnih i 27 likovnih radova. Na blagdan Blažene Djevice Marije Kraljice na facebook stranici župe Skrad objavljeni su nagrađeni radovi po kategorijama. Na natječaju su sudjelovali učenici OŠ Skrad, OŠ Sveti Križ Začretje, OŠ Pavla Štoosa iz Kraljevca na Sutli, OŠ „Srdoči“.

Kako bi i naša župna zajednica vidjela radove koje su djeca slala na natječaj, na Nedjelju

Božje riječi u župnoj dvorani u Skradu otvorena je izložba „Marija – naša nebeska Kraljica“. Nedjelja Božje riječi je odabrana za otvorenje izložbe jer geslo koje je papa Franjo odabrao za ovu nedjelju „U Tvoju se riječ uzdam“ savršeno odgovara cijelom Marijinu životu u kojem je ona s pouzdanjem odgovarala Bogu na sve što je morala proći s Isusom. Vjernici su sa zanimanjem razgledali izložbu. Izložba će još neko vrijeme biti otvorena u župnoj dvorani pa svi oni koji nisu, mogu je još uvijek razgledati.

Katarina Bertović

MOLITVOM NA GODIŠNJICU SMRTI ŽUPNIKA FRANCA ŠIŠKA

U ponedjeljak 20. siječnja navršilo se osam godina od smrti župnika župa Hreljin i Zlobin Franca Šiška. Tim povodom, u nedjelju 19. siječnja, župljani Hreljina i Zlobina, sa svojim župnikom Markom Šarićem, pohodili su grob svog nekadašnjeg župnika i pomolili se za njegovu dušu.

POSJET SVEĆENIČKOM DOMU

Riječki nadbiskup Mate Uzinić pohodio je 6. siječnja Svećenički dom te uputio blagoslov i riječi ohrabrenja umirovljenim svećenicima. Tom prigodom blagoslovio je novouređene prostore Svećeničkog doma nakon čega je sudjelovao na zajedničkom ručku s umirovljenim nadbiskupom Ivanom Devčićem i umirovljenim svećenicima.

Sveti Valentin čuva si zajubjeni. Va ono vreme ženil je mladi ken su branili da se žene, a sveti Valentin prepoznal je njihju jubav, pa jih je oženil.

Valentinovo, sveti Valentin, dan je od jubavi, dan zajubjenih, dan za seh ki se vole i ki vole. Si ki to ne umeju neka rastoje led va svojeh očah, neka razbiju srce od kamika, ko nose va sebe, pa da milo i teplo pogledaju onega ki ga voli, neka jubav popuni njihjo srce, pa moru čapat, zagrlit, stisnut i bušnut onega ki jih ima rada. Jubav, beseda je to lepa, puna topline, iskrenosti i miline.

Ni jubav rezervirana samo za divojki i mladići, muži i ženi. Tu je vela jubav med materun i otrokon, posebno kad otrok voli

mater, pa pokaže jubav na druženju, kad mat mora poč ća, pa se on prigne i bušne mater ona njega. Magari je otrok već zrela peršona, ma za mater otrok je otrok.

Mat je sedela, a on onako visok moral se prignut za pozdravit ju. Kada san to videla jena sreća s čuda sentimentali me čapala.

Lepo je volet, srečno je volet, pa neka jubav dura i zavavek se zaštanja va sa srca na oven svete.

Valentin, Valentino, Valentina, Valent, ki got nosi tisto ime, želin njin srečno Valentinovo, a sen nan sreću, čuda jubavi i se najlepše za Valentinovo.

Marina Česen

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana

“Vjeruješ li ovo?” (Iv 11, 26)

Uz riječkog nadbiskupa Matu Uzinića, u molitvenom programu u katedrali sv. Vida sudjelovali su: pastorica Evangeličke Crkve u Rijeci Melanie Ivančević, izaslanik Makedonske pravoslavne crkvene općine „Sv. car Konstantin i carica Elena” Ilija Hristodulov, svećenik grkokatoličke misije u Rijeci Andrej Savyak i pastor Baptističke Crkve u Rijeci Giorgio Grlj

U lijepu broju okupili su se vjernici, pripadnici kršćanskih zajednica u Rijeci, na zajedničkoj molitvi kojom se 25. siječnja u katedrali sv. Vida zaključila Molitvena osmina za jedinstvo kršćana, a koja se od 18. siječnja odvijala pod geslom: „Vjeruješ li ovo?” (Iv 11, 26). Molitvu je glazbeno animirao bend *Omnia Deo*.

Nadbiskup Uzinić na početku je zahvalio vjernicima koji su u velikom broju svojim dolaskom podržali ovu molitvu rekavši kako su time pokazali da im je stalo do jedinstva kršćana. Podsjetio je na ekumenski koncil u Niceji koji se dogodio prije 1700 godina i čija proslava podsjeća na to da su kršćani, unatoč podjelama i razlikama, čvrsto ujedinjeni u ispovijedanju vjere u Krista. Potaknuvši na jedinstvo, naglasio je da ono što nas odvaja jedne od drugih, odvaja nas i od Krista. „Biti zajedno s Kristom znači

biti zajedno i jedini s drugima“, rekao je nadbiskup. Potaknuo je vjernike na molitvu za jedinstvo kršćana rekavši da nije dovoljno samo moliti nego je potrebno i biti oni koji grade jedinstvo.

U propovijedi koju je uputio pastor Grlj ponovljen je poziv na ono što kršćane spaja. „Ove godine, kršćani diljem svijeta okupljaju se u zajedničkoj molitvi ujedinjeni u pitanju: ‘Vjeruješ li ovo?! Prošlo je 1700 godina otkad su naši predci suočeni s pitanjem: ‘Tko je taj Isus Krist – začetnik i dovršitelj naše vjere’, dali odgovor u tekstu koji zovemo Nicejsko vjerovanje i u kojemu govorimo: ‘Vjerujemo u Boga Oca Svemogućega / Vjerujemo u Isusa Krista, Sina njegova jedina / Vjerujemo u Duha Svetoga. Vjerujemo!’”

Pastor je u nastavku izdvojio tri naglasaka iz pročitano ulomka u kojemu Isus

pita Martu: ‘Vjeruješ li ovo?’ Ta je rečenica središnja misao ovogodišnje Molitvene osmine za jedinstvo kršćana. „Vjerujemo da je on onaj koji ti dolazi u kuću boli Krist – Sin Božji, da je on uskrsnuće i život i, povezano s tim, da život pobjeđuje smrt. Dolazi li i nama danas, u naše kuće boli, Krist – Sin Božji? On je spreman doći, no pitanje je koliko je čovjek danas, suočen s mnogostrukošću ponude za puninom ži-

vota, spreman pozvati Isusa u kuću boli kao što su to učinile Marta i Marija.”

U mnogostrukim ponudama koje se suvremenom čovjeku nude za boljim, zdravijim, ispunjenijim životom, zašto da čovjek pozove baš Isusa kad ima toliko puteva, toliko rješenja? Kao odgovor propovjednik je u nastavku podsjetio na Isusove riječi kako je došao na svijet zato da ljudi ‘imaju život u izobilju’. „Ako povjeru-

ješ da Isus može transformirati tvoju bol u blagoslov za druge, pozovi ga u svoju kuću boli“, kazao je Grlj. „Da, život će pobijediti smrt i to je naša nada.“

Zaključujući, kazao je da svi kršćani, bez izuzetaka, zajedno ispovijedaju ono što Nicejsko vjerovanje i kaže: ‘Vjerujem!’ „I na misi, na molitvenim skupovima poput ovog, to zvuči sasvim u redu. No kad se vratimo u svoje kuće boli, vjerujemo li i tada i je li to samo Isus iz Vjerovanja ili je Isus na kojega se možemo osloniti? Vjerujemo li i kada izađemo s ovoga mjesta, da će on biti s nama kada nam bude mračno i teško? Isus još uvijek sjedi zdesna Ocu i moli da svi budemo jedno. Možda ne možemo biti svi pod istim krovom, ali možemo se prepoznati po duhu kao braća i sestre, kao oni koji pripadaju istome Ocu“, zaključio je Grlj.

PORUKA NADBISKUPA UZINIĆA

Naše kršćansko jedinstvo ne može biti plod naših zasluga, ali može biti Božji dar. Zato i za njega trebamo ponizno moliti.

Riječki nadbiskup Mate Uzinić uputio je 17. siječnja svećenicima, osobama posvećenog života i svim vjernicima poruku za Molitvenu osminu za jedinstvo kršćana.

Ovogodišnja Molitvena osmina za jedinstvo kršćana (18. – 25. siječnja) pred sve nas kršćane stavlja temeljno pitanje: „Vjeruješ li ovo?“ (Iv 11, 26). Pitanje je to koje Isus upućuje Marti, aludirajući na njezinu sposobnost i otvorenost, ali s njom i na sposobnost i otvorenost svakog od nas kršćana, da u njemu prepoznamo onoga koji je za nas uskrsnuće i život. Usprkos svim našim podjelama Martina ispovijest vjere: „Da, Gospodine! Ja vjerujem da si ti Krist, Sin Božji, Onaj koji dolazi na svijet!“ ono je što i danas nas kršćane ujedinjuje.

To nije rezultat naših osobnih zasluga. To je Božji dar koji trebamo prihvatiti u poniznosti i molitvi. I naše kršćansko jedinstvo ne može biti plod naših zasluga, ali može biti Božji dar. Zato i za njega trebamo ponizno moliti. Priliku da molimo za Božji dar jedinstva svih kršćana daje nam i ova Molitvena osmina za jedinstvo kršćana. Pozivam vas da se u nju uključite, ponizno i s vjerom koja je povjerenje, prihvaćajući kao svoju Isusovu molitvu za sve nas: „Da svi budu jedno“ (Iv 17, 21).

PAPA: JUBILEJI, DRAGOCJENI TRENUTCI ZA RAZMIŠLJANJE I PREGLED ŽIVOTA

Papa Franjo je s računa @Pontifex na platformi X uputio poruku uoči početka Svete godine o temi nade. „Jubileji su dragocjeni trenutci za pregled našeg života, i kao pojedina i kao zajednice. Oni su, osim toga, prilike za razmišljanje, razmatranje i oslušivanje onoga što nam Duh Sveti danas govori (Otk 2,7)“, objavljeno je na računu @Pontifex. Objavom sa svojega računa @Pontifex na platformi X, sada već privilegirana kanala koji istovremeno dopire do milijuna ljudi na devet jezika, Papa skreće pozornost na intimnu narav tog velikog crkvenog događaja koji uključuje svijet i prekretnicu koju može predstavljati za život svakog čovjeka. Prilika je to za razmišljanje i sabranost, ističe Papa u objavi, implicitno ponovno izražavajući želju – već nekoliko puta očitovanu posljednjih mjeseci – da Jubilej prije svega bude vrijeme duhovnosti, ponovna rođenja, oprosta i društvenog oslobođenja. Rekao je to u molitvi 8. prosinca, na svetkovinu Bezgrešnoga začeca, upozoravajući na opasnost od gušenja milosti zbog organizacije, zbog mnogo stvari koje treba učiniti ili pak zbog prigovora zbog brojnih gradilišta i promjena s kojima se grad Rim suočava i s kojima će se još suočavati.

BROJNI „JUBILEJI“

Brojni su događaji na programu od 24. prosinca, od Badnjaka i otvaranja Svetih vrata, do zatvaranja Jubileja 6. siječnja 2026. Predviđa se sudjelovanje više od 30 milijuna ljudi u raznim „jubilejima“ posvećenima različitim kategorijama: od svijeta komunikacije do umjetnikā, od oružanih snaga do volonterā, od bolesnikā i zdravstvenih djelatnika do posvećenoga života, đakonā, bratovštinā, od radnikā do poduzetnikā, od vladajućih do mladih i adolescenata. Upravo se na Jubileju adolescenata, koji je na rasporedu od 25. do 27. travnja, očekuje najviše hodočasnika i sudionika također zbog proglašenja svetim Carla Acutisa.

Foto: Vatican Media

Papa otvorio Sveta vrata i započeo Jubilarnu godinu

Papa Franjo otvorio je Sveta vrata u bazilici svetog Petra na Badnjak 24. prosinca uoči mise bdjenja, čime je počela Jubilarna 2025. godina.

Otvaranju Svetih vrata prethodila su čitanja Starog i Novog zavjeta, pjevanje antifona te odlomak iz Evanđelja po Ivanu u kojem se ističe dio u kojem Isus kaže: „Ja sam vrata. Kroza me tko uđe, spasit će se: i ulazit će i izlaziti i pašu nalaziti.“ „O Kriste, sjajna zvijezdo jutarnja, utjelovljenje beskrajne ljubavi, dugo očekivano spasenje, jedina nado svijeta, obasjaj naša srca svojim blistavim sjajem“, molio je Papa u obredu tijekom otvaranja Svetih vrata, nakon čega se i sam zadržao u kratkoj molitvi u tišini na samom njihovom pragu.

Zatim je papa Franjo prvi ušao u baziliku, a slijedila su ga 54 vjernika s pet kontinenata, čime se htjela poslati poruka univerzalnosti spasenja, ali i Crkve. Nakon njih u ulaznoj procesiji pridružili su se prisutni kardinali, biskupi, svećenici te predstavnici drugih kršćanskih Crkava, a za to je vrijeme pontifikalni zbor pjevao himnu Jubileja „Hodočasnici nade“.

Papa je na blagdan sv. Stjepana otvorio Sveta vrata u rimskom zatvoru Rebibbia, a nakon toga i u preostalim trima velikim bazilikama u Rimu: bazilici svetoga Ivana Lateranskoga, bazilici svete Marije Velike te svetog Pavla izvan zidina. Sva će vrata ostati otvorena kako bi bila mjesta hodočašća tijekom cijele godine.

VIŠE OD POLA MILIJUNA HODOČASNIKA PROŠLO KROZ SVETA VRATA

Kroz Sveta vrata bazilike sv. Petra u Vatikanu od otvaranja Jubilarne godine 24. prosinca 2024. do Bogojavljenja prošlo je više od pola milijuna hodočasnika, izvijestila je službena mrežna stranica Jubileja.

Od 5. siječnja, otvaranjem Svetih vrata bazilike svetog Pavla izvan zidina, vjernici mogu proći kroz sva četvera Sveta vrata rimskih papinskih bazilika. Za svoje hodočašće Svetim vratima, s obzirom na duge redove vjernika, svoj dolazak potrebno je unaprijed rezervirati na mrežnoj stranici Jubileja. Stotine skupina vjernika već su završile svoje hodočašće, krenuvši s jubilarnim križem na čelu od novoobnovljena Trga Pia, kroz *Via della Conciliazione* sve do bazilike.

Proprefekt Dikasterija za evangelizaciju, kojemu je povjerena organizacija Jubileja, Rino Fisichella komentirao je kako je to „vrlo značajan početak. Skupine koje vrve na *Via della Conciliazione* daju važno svjedočanstvo, a to je također znak velike percepcije sigurnosti i zaštite koju hodočasnici doživljavaju u gradu Rimu i u blizini četiriju papinskih bazilika.“

(Izvor: IKA)